49ՐԴ ԱՄԻՍ ԹԻՎ 1276 Ա. ՏԱՐԻ ԵՐԵՈՒՇԱԲԹԻ ԱՇՆԱՆ — 13 ԱՊՐԻԼ 1907 2 ՐԵՊԻԼԵՎԱԼ 1324 — 2 ԱՊՐԻԼ 1323

Journal Arménien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ ԱՄԷՆ ՅԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
98, Գալաթա Պիր Հասան էֆ, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

صاحب امتیازی: ارجانس ترید
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՏԱՐԻՆԻՆ Տարեկան Վեցամսեայ
Զոյոյ համար 80 ղր. 50 ղր.
Դուռանէրու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 35 ֆր. 18 ֆր.
ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ԳԱՅՍԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 պարա
Մէկ տարուան ուրիշ ֆառնագրմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐՈՂԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԲԱՂՁՐ ՄԹՆՈԼՈՐՏՆԵՐ

ՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

Գաւառական աւաններու ընտանեկան կեանքին վրայ ակնարկ մը ձգելով երկու կարգի կենցաղավարութիւն պիտի տեսնենք, մէկը հին նահապետական ազնիւ կեանքի չարունակութիւն, որ տակաւին մինչև մեր օրերը քանի մը բազմանդամ տուներու նիստ ու կացին վրայ կը տեսնուի, իսկ միւսը որ աւելի շատ տարածուած է, առաջինին աղաւաղեալ պատկերացումը կը ցուցադրէ բոլորովին։

Առաջին կերպ կառավարողը 40-50 անդամներէ բաղկացած ընտանիքի գլխաւոր տէրը տան սպիտակմօրուս ջոջն է, որ սովորաբար մէկ քանի որդւոց հայր՝ կամ եղբայրներու աւագը կ'ըլլայ։

Տան ջոջը երբ դռնէն ներս մտնէ, իր որդիքը կամ եղբայրները ոտքի կը կանգնին, ասոնց հետ միասին հարսներ, կիներ, թոռներ են. ձեռքը սրսի վրայ դրած անոր հրամանին կը սպասեն։ Ամօթի քօղը պատռած կ'ըլլայ եղբայրներէն կամ ամուսնացած որդիներէն ասոնց՝ երբ տան սպիտակ մօրուքի ներկայութեանը իր կնոջ հետ խօսի, որդին գիրկն առնէ և մեծաւորին առջև կանգնի։ Եղբայրներէն միայն կրտսերը իրաւունք ունի նստելու ջոջին քով, միւսները՝ մանաւանդ կիները ամէն ծակ ու ծուկ կը փախչին իրենց որդիներուն հետ։ Այս պարագային ընտանիքի ջոջը կարելի է նմանցնել օտարական հիւրի մը՝ որու հետ պէտք է յարգանքով վերաբերուիլ մինչև որ տունէն մեկնի։

Այս կողմերու սովորութեան համաձայն, հիւրասիրութիւնը պարտադիր ըլլալով հիւրի հետ ճաշելու և հիւրը զբաղեցնելու իրաւունքն ու պարտիզը տան գլխաւորին կը պատկանի։ միւսները ձեռք սրսի վրայ դրած սեղանին կը ծառայեն։

Կրտսեր եղբայրներու և որդիներուն ջոջին ընծայած պատիւներէն մէկն ևս այն է՝ որ ան ֆիզիքական աշխատութեանց պէտք չէ մասնակցի, այլ իբրև տան ներկայացուցիչ ընտանիքի նիւթական շահերը պարտաւոր է պաշտպանել։

Ընտանիքին իր ջոջին հանդէպ ցոյց տուած հպատակութիւնը ոչ թէ բռնութեան, այլ ինքնայօժար սիրոյ արդիւնք է, որովհետև գլխաւորը իր իրաւասութիւնը իր անձին օգտին համար չէ որ կը գործածէ այլ յօգուտ ընտանիքին, և ասոր մեծ ու փոքր անդամը իր խոնարհ ծառայութեան մէջ սրտի բաւականութիւն և պարտաւորութեան լրումը կը տեսնէ. «Ոն (ով) որ զիւր մեծ չճանչնայ զԱստուած էլ էն չճանչնար» կ'ըսեն Պարտիզակի շրջակայ չինականք։

Բայց և այնպէս նահապետ ջոջի ազդեցութիւնը ոչ այնքան սրտի որքան մաքի վրայ կը ներգործէ, ու այս թերին կուգայ լրացնել տան տիկինը, որ սովորաբար ջոջաւորին կինը կ'ըլլայ, մինչ առաջինը պատկառանք կ'ազդէր, վերջինս ալ սէր կը ներշնչէ, առաջինին գործը դուրսն է, իսկ վերջինը ներքին, ու այս պատճառով շատ իրաւամբ կը թեղեն գիւղացիք «Մարդ դրսի պատ է, կնիկ ներսի» և այս առածը կ'արդարանայ ընտանիքի արտաքին անդամոց վերաբերմամբ ընդհանրապէս՝ և տան ջոջաւորին մասնաւորապէս։ Ձիւ, երախայ, տղայ, աղջիկ, հարս, կնիկ և մինչև ամուսնանալու հասակն ունեցող երիտասարդներ սրտերնին տանտիկնոջ կը բանան, գաղտնիքներ անորմէ չեն թաքնուիր, եթէ գլուխ ցաւի անոր կը յայտնեն, եթէ անօթենան՝ հաց անորմէ կը խնդրեն։ Մինչ տան ջոջը ֆիզիքական աշխատութեան չմասնակցիր, տանտիկինը զարմանալի համբերատարութեամբ օրն ի բուն ոտքի կանգնած ընտանիքի ամէն կարիքին գոհացում կուտայ, երախային լացը կարողը ան է։ Հիւրին սեղան պատրաստող, բանւոր, մշակ, կին, մարդ կերակրողը ան է, հարսներէն ոչ օք իրաւունք ունի տանտիկին մոր չյայտնած, իւղին ու պանրին, թան ու թացանին մօտենալու։ Ընտանիքը այդ պարագային կ'ուզէ յարգել սա ճշմարտութիւնը թէ «մէկ ձեռք միայն բարմուն (օրնուած) է»։

Ինչպէս մարդիկ դուրսը, նոյնպէս և կանայք ներսը, աշխատութիւնը թէև խմբովին կը կատարեն, բայց աշխատութեանց տեսակը բաժնուած է անդամներուն վրայ, այսպէս՝ առաջիններուն դաշտը կը հպէ բանւորներու աւագը, իսկ ներսը տանտիկինը։ Գործ ու աշխատութիւն հնազանդութեամբ առաջ կ'երթայ, գարուն բացուելուն պէս առաջիններէն մէկը հօտաղ է, միւսը մանկալ, մէկը ցանող ու վարող ու միւսը քաղող, երկրորդը՝ կապող, երրորդը՝ փոցխող, չորրորդը կրող ու ծեծող այն։ Կիներէ ոմանք գունդ ու գոդնակ կ'ըլլան, ուրիշներ խմոր կը շաղուեն, այլք ոչխար կը կթեն, ծծում կը զարնեն ևն. ևն.։

Նոր հարսի պարտականութիւնն է երեկոյ և առաւօտ տան յատակը աւլելը, աղբ թափելը, ընտանիքին անդամներուն ոտնամանները պարաստ պահելը, անկողին վերցնել ու չտիլը. լուացողներու ձեռքերուն ջուր թափելը, ու այս ծառայութիւնը կը տեւէ այնքան որքան որ ուրիշ նոր հարս մը բերուի։ Նոր հարսը պէտք չէ խօսի իր սկեսրայրին հետ մինչև ցմահ, կեսուրին հետ մինչև մէկ երկու որդի բերելը, տագրերու հետ մինչև 12—15 տարի և երբեմն մինչև խորին ծերութիւնը, տալերուն հետ տարի մը, բաժնուած ազգականներու տղամարդոց հետ 10—15 տարի։ Ընտանիքէն ու գերդաստանէն դուրս ամէն կին ցմահ իր կնքահօր դէմ ոչ միայն խօսելու իրաւունք չունի, այլ և անոր ներկայութեան ելնելը ու նրատելը մեղք կը համարուի։ Նոր հարսերը պարտաւոր են նաև դրացի ծերերու պարիզ պահել։

Այս սովորութեանց և պարտաւորութեանց անթերի կատարման կը հրամայեն տան ջոջը, տանտիկինը և սովորաբար շատ ու քիչ տարիքոտ ընտանիքի ամէն մեծ անդամ, մեծը փոքրին հակելով։

Կ'անցնին օրեր ու տարիներ, ջոջաւոր նահապետի ու տանտիկնոջ կեանքի արեւը կը խոնարհի դէպի մուտքը, ծերութեան պատճառով ոյժ և ընտանիքը առաջնորդելու ընդունակութիւնը կը կորսնցնեն, բայց յարգանքն ու պատկառանքը նոյնը կը մնայ։ Կը կանչեն, եղբայրը կամ տղան - աւագութեան իրաւունքով— և վերջին օրհնութեան հետ կը յանձնեն տան կառավարութեան ղեկը, այնուհետև գոհ և գոհունակ կը փակեն իրենց աչքերը, հոգւով ու մարմնով ընդմիշտ հանգստանալու։

Բայց այս տեսակ ընտանիքներ այնքան փոքր թիւ մը կը կազմեն որ մեր գաւառին մէջ մասներով կարելի է ցոյց տալ։

Ընտանիքը՝ այդ օրինակ վարող սովորութիւններէն մեծ մասը խանգարուած կը տեսնենք այսօր։ որդիք և առհասարակ ընտանիքի մեծ ու փոքր ամէն մէկ անդամը, իրենց պարտականութիւնը կատարել կը թերանան, հին կարգերու խանգարուելովը և նոր կեանք մը սկսելու համար որոշ օրէնք և սովորութիւններ չը լալով, ընտանիքը չուտով կործանման արահետը կը գտնի։ Եւ ասոր պատճառը ուրիշ բան չէ բայց եթէ այն անիծապարտ պանդխտութիւնը, որուն պատճառաւ բազմաթիւ չարիքներ կրնձիւրին նահապետական գերդաստաններու և ընտանիքներու մէջ։ Տգէտ գիւղացիք պանդխտելով մեծ ու բազմամարդ քաղաքներ, երբ կը տեսնեն քաղաքի համարձակ նիստ ու կացը, քաղաքացի տղոց ազատ վարմունքը իր ծնողաց հետ, նոյն համարձակութիւնը կ'ուզէ մտցնել իր դռնէն ներս. իր աշխատութեան մեծ մասը կը ծածկէ ծնողներէն առանձին դրամագլուխ շահելու համար։ Երբեմն նժդեհութեան վայրերէն նամակներ կ'ուղղուէր միայն պապան ու մամուն, հիմակ պապէն և մամէն յետոյ կինը ևս կը յիշուի, մինչդեռ հօր ներկայութեանը ոչ միայն կնոջ անունը տալը այլ անոր հանդիման կանգնիլը մեծ ամօթ կը համարուէր։

Տան ջոջաւոր հայրը թէև իր ընտանիքի գլխաւորն է, բայց անոր ազդեցութիւնը սակայն անուանական է, և իրենց պարտականութեան սահմանէն անցնող արնազանգ որդիքը չատ դժուարութեամբ կը կարողանայ զսպել։

Որչափ առեն հայրը առոյգ ըլլայ այնքան դժուարութիւն չկայ ընտանիքը կառավարելու, բայց երբ ուժէ և կարողութենէ զրկուի, այդ պարագային կը նմանի մանուկի մը՝ որուն ապրիլը կախեալ է միայն ծնողքին հաճութենէն։ Արհամարուած ու լքուած՝ օրուան մեծ մասը կ'անցնէ տան մէկ անկիւնը, և իր կեանքի մնացած օրերը կը համրէ, խնդրելով Աստուծմէ որ իր ամանէթը(հոգին) չուտով առնէ», զգալով որ այլ ևս իր ընտանիքին աւելորդ բեռ մը կը նկատուի իր գոյութիւնը։ Որդւոց այս ծնողատեաց վարմունքը առաջ բերած է հետեւեալ առածը, «Աստուած տայ լաքուն որ տայ ձագուն, ձագը չի տար լաքուն»։

Ընտանիքի ներքին ու արտաքին կենցաղավարութեան կանոնները նոյն ինքն իրենց մարդիկը խանգարել ջանալով, կիներու նախկին համակրելի միութիւնը եւս քանդուած, համերաշխութիւնը եղծուած և տանտիկիններու իրաւասութիւնը սահմանափակուած կը տեսնենք։ Ու այս զեղծումներուն հանդիսատես է փոքր սերունդը, որոնք իւրացնելով հայրերու և մայրերու և իրենցմէ տարեցներուն այս յոռի սովորութիւնները, բնականաբար ապագային ընտանիք կը կազմեն միեւնոյն ուղղութեամբ։ Թէև աղջիկները իրենց հօր տան վէճերուն չեն մասնակցիր, իրեն հօր օջախին մէջ իբրեւ հիւր համարելով ինքզինքնին «այսօր կամ վաղը չկամ»ի տրամաբանութեամբ, բայց որովհետեւ գիւղացւոց ամուսնութիւնը վաղուցեան կը կատարուի մանաւանդ մեծ ընտանիքներու մէջ, հետեւաբար քանի մը տարիներու ընթացքին մէջ, բաւական թուով երիտասարդներ ամուսնանալով՝ երբ կը մտնեն օջախի մէջ տարբեր խառնուածքի և բնաւորութեան տէր աղջիկներ առնելով, որոնք իրօք սոսկ հանիմատես աղջիկներ էին, բայց այսօր հարս են և շնորհիւ հարսնութեան ամէն իրաւունքի տէր։ Աւանդական քաջին տակ միայն համարելով հարսնութեան օրերը, երբ կ'անցնին կնութեան շրջանը ընդարձակ ապարէզ կը բացուի իրենց առջեւ օրինական ազատուկ, վէճ հանելու։ Արծարձելով վէճը՝ կիներու շրջանէն կ'անցնի մարդոց շրջանը և ահա ամենայնինչ կատարեալ ըլլալով բաժանումը անխուսափելի կ'ըլլայ։

Ա.Բիկ ՏԷՐ-ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Տարափոխիկ հիւանդութեանց դէմ ձեռք առնուելիք նախազգուշական և առողջապահական միջոցները, ինչպէս նաև առողջապահական ժողովներու, թաղապետական և մասնաւոր բժիշկներու ու հականեխարանի պաշտօնեաներու պարտաւորութիւնները գծող մասնաւոր կանոնագիրն է հետեւեալը.—

ԱՌԱՋԻՆ ԳԼՈՒԽ

Յօդուած 1.—Ժանտախտը, քոլերան, ծաղկախտը, ջրծաղիկը, կարմրախտը, հարսանիթը, օձախտը (երլանճրգ). հինցած թանչքը, կեղծմաչկը, ժանտատենդը, (թիֆօ), թոքատապը, (սաթլիճան) կապուտ հազը, թոքախտը, ուղեղային - ողնածուծային տագնապը, կատաղութիւնը տարափոխիկ հիւանդութիւններ ըլլալով անոնց փոխանցումը արգիլելու, և հանրային առողջութիւնը ապահովելու համար՝ եթէ ատանկ հիւանդութիւն մը պատահի, նախազգուշական և մաքրողական գիտական միջոցները, դարմանումներն ևն. բժիշկներու կողմէ ի գործ պիտի դրուին, իսկ մաքրողական գիտական միջոցները մասնաւոր պաշտօնեաներու կողմէ՝ հարկ եղած գործիքներով։

Յօդ. 2.—Այս տեսակ տարափոխիկ հիւանդը առանձինն կամ խորհրդակցաբար առաջին անդամ քննող և դարմանող բժիշկները հիւանդը պիտի մեկուսացնեն, և հիւանդութեան տարածման տեղի չտալու համար կարելի եղած անմիջական միջոցները պիտի ճչդեն բժշկական օրէնքներու համաձայն. յետոյ ներկայ կանոնագրին համաձայն մանրամասն տեղեկագիր մը պիտի տան հիւանդութեան ծագման, և եթէ երբեք տարածուած է՝ տարածման ատիճանին և ասստկութեան մասին, յայտնելով հիւանդութեան ծագման և ախտաձնութեան թուականը, գիտական ուրիշ բացատրութիւններ, նաև եթէ հիւանդը ուսանող կամ հանրային հաստատութեան մը պաշտօնեայ է, պիտի գրեն թէ ո՞ր դպրոցը կը յաճախէ և կամ ո՞ր հաստատութեան մէջ կը ծառայէ։

Յօդ. 3.— Տարափոխիկ ախտի մը ենթարկեալ հիւանդին տէրերը՝ նախազգուշական և մաքրողական միջոցներու գործադրման և այսպէս հիւանդութեան տարածման առաջն առնելու համար պարտաւոր են թաղապետական և առողջապահական մարմիններու բժիշկներուն, և եթէ բժիշկ չկայ՝ տեղւոյն քաղաքային և թաղապետական պաշտօնէից իմաց տալ հիւանդութեան դէպքը. նաև, թաղերու Իմամներն ու Մուխթարները և պահապանները՝ իրենց թաղերուն, իսկ խանի, աքարթանի, և նման հասարակաց բնակութեան յատկացուած շէնքերու սենեկապաններն ու վարձակալները՝ այդ կարգի բնակարաններու առողջապահական կացութիւնը միշտ քննելու պարտաւոր են, և եթէ վերոյիշեալ հիւանդութիւններէն դէպք մը պատահի, անմիջապէս պարտին իմաց տալ։

Յօդ. 4.— Առողջապահական մարմիններու և թաղապետութեանց բժիշկները՝ իրենց դտնուած շրջանակին մէջ միշտ քննութիւններ պիտի կատարեն ընդհանուր առողջապահական կացութեան և հիւանդութեանց դէպքերու նկատմամբ, և մասնաւոր բժիշկներու կողմէ Շրդ յօդուածին համաձայն զրկուելիք ծանուցագիրներուն վրայ հարկ եղած քննութիւնը պիտի կատարեն և արդիւնքը՝ իրենց գիտական մեկնութիւններուն հետ՝ տեղեկագրով մը պիտի յայտնեն իրենց պատկանած պաշտօնատան. նաև, նախազգուշութեան և մաքրութեան համար հարկ եղած միջոցները պիտի գործադրեն, և մասնաւոր բժիշկներու կողմէ չդարմանուող հիւանդներու նկատմամբ նախնական դարմանումներ պիտի ընեն. և եթէ հիւանդը տեղւոյն մէջ պիտի դարմանուի, մինչև անոր ապաքինիլը՝ ամէն օր պիտի քննեն և հարկ եղած դարմանները պիտի ընեն։

Յօդ. 5.— Առողջապահական քննիչներն ալ միշտ քննութիւն կատարելով իրենց գտնուած շրջանակին առողջապահական կացութեան և հիւանդութեան դէպքերու մասին տեղեկութիւն պիտի տան առողջապահական մարմիններու և թաղապետական բժիշկներու, և պէտք տեսած տեղերնուն հականեխական միջոցներ գործադրել պիտի տան. քաղաքային և թաղապետական պաշտօնեաներն ալ առողջապահական գործերու բարւոք կատարման համար՝ հարկ եղած դիտութիւնները պիտի ընծայեն յիշեալ բժիշկներուն և քննիչներուն, և առողջապահական որոշումները պիտի փութան գործադրել։

Յօդ. 6.—Քոլէրա ու ժանտախտ երեւան ելած տեղերը չղթայ մը հաստատուելով ելքն ու մուտքը պիտի արգիլուի. արդէն իսկ մեկուսացուած հրուտա վարակեալները միայն իրենց հաւանութիւնը առնուելէ ետքու Թաղին մէջ դարմանուիլը անյարմար աղքատ հիւանդները մասնաւոր կառքերով քաղաքէն դուրս հաստատուելիք հիւանդանոցները պիտի փոխադրուին և դարմանուին։ Իսկ հիւանդներու հետ յարաբերութիւն ունեցողներն ալ մեկուսացուելով պիտի հականեխուին և մաքրանոց պիտի տարուին. եթէ մաքրանոց չգտնուի, հականեխումներու ենթարկուելէ ետքը իրենց տեղերը հրկողութեան պիտի ենթարկուին, մինչև որ հիւանդը կատարելապէս առողջանայ։ Եթէ չղթայ հաստատել կարելի չըլլայ, դարձեալ յարաբերութիւնները արգիլելով հանդերձ, հիւանդութիւն պատահած տեղին չորս կողմի երեք կամ չորս տուները պարտաւորիչ կերպով հականեխումի պիտի ենթարկուին։ Կարմրախտի, կեղծմաչկի, թիֆոյի, ծաղկախտի և կապուտ հազի ենթակաները իրենց տեղերը պիտի մեկուսացուին, տարածման նպաստող յարաբերութիւնները պիտի արգիլուին և հիւանդին հետ հաղորդակցողները անմիջապէս պիտի հականեխուին։ Միւս հիւանդութեանց տարածման դէմ ալ անմիջական և խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին։ Ծաղկախտ երեւան եկած տուներու բնակիչները իսկոյն պիտի պատուաստուին։

Յօդ. 7.— Քաղաքապետութիւնը՝ Պոլսոյ, Սկիւտարի ու Թօփխանէի կողմերը մասնաւոր վայրեր հաստատած է հականեխումի համար. նաւաձիգ չոգենաւ մը, որ հականեխիչ մեքենաներ ունի, միշտ պատրաստ պիտի ըլլայ, Վոսփորի, Կղզիներու և այլ ծովեզերեայ կեդրոններու համար։ Նահանգներու և գաւառներու կեդրոններուն մէջ ալ հականեխական հաստատութիւններ պիտի հաստատուին։

Յօդ.— Առողջապահական մարմինները և թաղապետական բժիշկները հիւանդութեանց դէպքերուն առթիւ երբ հարկ տեսնեն հականեխման և այլ միջոցներու, նախապէս տեղեկութիւն պէտք է տան հիւանդի տէրերուն և յետոյ լուր զրկելով նոյն շրջանակին հականեխական հաստատութեան, պիտի հսկեն հականեխական և և մաքրողական միջոցներուն գործադրութեան, որպէս զի հիւանդութեան սերմը չմնայ նոյն տեղը։ Բժիշկներու ցոյց տուած պահական կացութեան և հիւանդութեան դէպքերու մասին տեղեկութիւն պիտի տան առողջապահական մարմիններու և թաղապետական բժիշկներու, և պէտք տեսած տեղերնուն հականեխական միջոցներ գործադրել պիտի տան. քաղաքային և թաղապետական պաշտօնեաներն ալ առողջապահական գործերու բարւոք կատարման համար՝ հարկ եղած դիտութիւնները պիտի ընծայեն յիշեալ բժիշկներուն և քննիչներուն, և առողջապահական որոշումները պիտի փութան գործադրել։

Յօդ. 6.—Քոլէրա ու ժանտախտ երեւան ելած տեղերը չղթայ մը հաստատուելով ելքն ու մուտքը պիտի արգիլուի. արդէն իսկ մեկուսացուած հրուտա վարակեալները միայն իրենց հաւանութիւնը առնուելէ ետքու Թաղին մէջ դարմանուիլը անյարմար աղքատ հիւանդները մասնաւոր կառքերով քաղաքէն դուրս հաստատուելիք հիւանդանոցները պիտի փոխադրուին և դարմանուին։ Իսկ հիւանդներու հետ յարաբերութիւն ունեցողներն ալ մեկուսացուելով պիտի հականեխուին և մաքրանոց պիտի տարուին. եթէ մաքրանոց չգտնուի, հականեխումներու ենթարկուելէ ետքը իրենց տեղերը հրկողութեան պիտի ենթարկուին, մինչև որ հիւանդը կատարելապէս առողջանայ։ Եթէ չղթայ հաստատել կարելի չըլլայ, դարձեալ յարաբերութիւնները արգիլելով հանդերձ, հիւանդութիւն պատահած տեղին չորս կողմի երեք կամ չորս տուները պարտաւորիչ կերպով հականեխումի պիտի ենթարկուին։ Կարմրախտի, կեղծմաչկի, թիֆոյի, ծաղկախտի և կապուտ հազի ենթակաները իրենց տեղերը պիտի մեկուսացուին, տարածման նպաստող յարաբերութիւնները պիտի արգիլուին և հիւանդին հետ հաղորդակցողները անմիջապէս պիտի հականեխուին։ Միւս հիւանդութեանց տարածման դէմ ալ անմիջական և խիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնուին։ Ծաղկախտ երեւան եկած տուներու բնակիչները իսկոյն պիտի պատուաստուին։

Յօդ. 7.— Քաղաքապետութիւնը՝ Պոլսոյ, Սկիւտարի ու Թօփխանէի կողմերը մասնաւոր վայրեր հաստատած է հականեխումի համար. նաւաձիգ չոգենաւ մը, որ հականեխիչ մեքենաներ ունի, միշտ պատրաստ պիտի ըլլայ, Վոսփորի, Կղզիներու և այլ ծովեզերեայ կեդրոններու համար։ Նահանգներու և գաւառներու կեդրոններուն մէջ ալ հականեխական հաստատութիւններ պիտի հաստատուին։

Յօդ.— Առողջապահական մարմինները և թաղապետական բժիշկները հիւանդութեանց դէպքերուն առթիւ երբ հարկ տեսնեն հականեխման և այլ միջոցներու, նախապէս տեղեկութիւն պէտք է տան հիւանդի տէրերուն և յետոյ լուր զրկելով նոյն շրջանակին հականեխական հաստատութեան, պիտի հսկեն հականեխական և և մաքրողական միջոցներուն գործադրութեան, որպէս զի հիւանդութեան սերմը չմնայ նոյն տեղը։ Բժիշկներու ցոյց տուած

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹՈՐԹՈՆԸ)(158)(

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ՏԵՍՈՒԱԾՆԵՐ

ՄԵՂՐԱԼՈՒՍՆԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԲ.

ԿԱՆԱՆՁ ՆԱԻԱԿԸ

Սառա ու Մօնա խոր ուշադրութեամբ մտիկ կ'ընէին Տուարնանի ու Լիւսիէնի Ռի Լիւսի կիրճին անցնելուն տխրասարսուռ պատմութեանը, զոր Տուարնան շարունակելով,

— Արդարեւ հիմա անխուսափելի բանի մը մէջ կը գտնուէինք, ըսաւ, քարայրը ուր երկու վայրկեան առաջ յաջողած էինք ապաստանիլ, հիմա խոր անդունդի մը երեւոյթը առած էր, հանքին ժայթքած քարերն ու ահագին հանածոները եկած թիմուած էին իրր դուռ ծառայող նեղ ծակին բերանը, որ հարիւրաւոր տարիներէ ի վեր գոյացած լեռի մը պէս փակուած էր հիմա։ Մենք ամէնքս ալ գրեթէ կորսնցուցած էինք մեր զգայնութիւնը. ոչ իսկ վրոանգին մեծութիւնն ու անդուռ գեղանափորի մը մէջ փակուած ըլլալնիս գիտէինք։ Պահ մը օմքած մնալէ ետք երբ արթնցայ ու կացութիւնը ստուգելու համար սկսայ չորս կողմս զննել, մութին մէջ քան մը չէի տեսներ, Լիւսիէնը կանչեցի, հեռուէն ձայն մը արձագանգեց, ետքը Ժուայէօն ու Սուրրին ալ ձայնեցի ու անոնցմէ պատասխան ստանալով համոզուեցայ որ ամէնքս ալ յաջողած էինք ողջ առողջ ներս մտնել քարայրէն, բայց հապա Լիամօքին, ո՞ւր էր ան դժբախտ աղջիկը։

—Լիամօ՛քի, Լիամօ՛քի։

Ձայն չտուաց, գետնին վրայ ալ ու ձախ սողոսկելով,

—Լիամօքի՛ գոչեցի, ձայն տուր, ո՞ւր ես։ Դարձեալ պատասխան չտուաց։ Մրսեցայ Ժուայէօ որ ամէն պարագայի մէջ իր գործնական մարդու ճարպիկութիւնը ցոյց կուտար, յանկարծ գրպանը պռնած մէկ լուցկին բռնկցուց և քարայրին խոր մթութիւնը լոյսի հեղեղով մը ողողուեցաւ։ Երանի՜թէ չբռնկցնէր լուցկին ու մենք հանդիսատես չըլլայինք ոտքերուն տարածուած արտակեղեք տեսարանին։ խեղճ Լիամօքի երկնցած էր գետնին վրայ որուն սեւ մազերուն խուրձերը կը ծածանէին արեան ճապաղիներու մէջ։

Դքսուհին որ հակառակ իր փափուկ վիճակին՝ մեծ հեռաքքրքրութեամբ կ'ունկընդրէր՝ Տուարնանի, Լիամօքիի այս դժբախտութիւնը լսելուն պէս չկրցաւ ինքզինքը զսպել ու բացարձակ անհամբերութեամբ մը,

—Մ՚ն ըսէ՛ք, չուտ, ի՛նչ եղած էր Լիամօքիի հարցուց։

Տուարնան շարունակելով խօսքին թելը,

—Դժբախտ աղջիկը քարայր մտնելէ առաջ վիրաւորուած էր հանքէն ժայթքած ժայռի մը կտորէն ու կողէն հոսած յորդ արեան պատճառով ինկած էր գետին։ ամէնքս մէկէն սողոսկելով մօտեցանք դժբախտ զոհին որ բնաւ կենդանութեան նշան չէր ցուցներ. ի՛նչ կրնայինք ընել, վայրկեանը վճռական էր. մենք ալ գուցէ կէս ժամէն կամ ժամէ մը անոր վիճակին պիտի ենթարկուէինք, ո՛չ պաշար ունէինք, ո՛չ ջուր, ո՛չ ալ այս ներքնուղիէն դուրս ելլելու միջոց. ուստի առանց անօգուտ ողբուկոծերու ու ժամալաճառումներու, անմիջապէս մօտեցայ թշուառ զոհին ու գրեթէ հաղիւ յուշումս զսպելով, ձեռքի չոչափումով գլխուն վրայէն ասի գոնարաղարդ վարսակալն ու գնդասեղը, որոնց շողալը տեսած էի քիչ առաջ լուցկիի լոյսին տակ։ Դուքսը զարմացած իմ այս անպատեհ արարքիս վրայ,

—Ի՞նչ կ'ընես, հարցուց, ինչո՞ւ կ'առնես այդ առարկաները։

—Այս խեղճ աղջիկը ծնողքներ ունի, հայրը որ այնչափ կը սիրէր զաւակը ու կը գուրգուրար վրան, գոնէ յիշատակ մը թող ունենայ զաւկէն ու շարունակ ողբայ անոր վրայ, այս առարկաները՝ եթէ պատեհութիւնը ներկայանայ, հօրը պիտի յանձնեմ մանրամասնելով նաև անոր մահուան պարագաները։

Երկու կիները բոլորովին յուզուած՝ փղձկեցան ու սկսան արտասուել Լիամօքիի վրայ, որ հակառակ իր տռած յոյսերուն, այսչափ եղերական վախճան մը կ'ունենար։

Տուարնան երկու կիները հանգարտեցնել ջանալով,

—Հիմա պէտք է պահ մը մոռնանք այդ զգացումները, ըսաւ, մենք անպարեան ախոյեանի մը դէմ կը մաքառինք և չատ բնական էր որ առանց մէկ երկու զոհ տալու պիտի չկրնայինք անոր ձեռքէն ազատիլ։

Վայրկեան մը լռութիւն տիրեց, ո՛չ Մօնա ո՛չ ալ դքսուհին կրնային իրենց յուզումը հանդարտեցնել։ Լիւսիէն ալ մխիթարական խօսքեր ուղղեց ու Տուարնան ամփոփելով պատմութիւնը,

—Մենք ալ Լիամօքիէ դժբախտ՝ ամէն վայրկեան՝ մահուան կը սպասէինք դեռնափորին մէջ. երբ Ժուայէօի ձայնը հնչեց,

—Աչքերնիդ լոյս, օդի հոսանք մը, օդի հոսանք մը, մի վախնաք, երբ օդի հոսանք մը կայ, ըսել է ծակ մը կայ, ու երբ ծակ մը կայ, դիւրին է զայն մեծցնելը ու անկէ դուրս ելլելը։

Պատանիին այս յայտարարութիւնը բաւական յոյս ներշնչեց ամէնուս ալ ու սկսանք գետնափոր բանտէն ազատելու հեռանկարովը ոգեւորուիլ։

—Ո՞ւր է ծակը, ո՞ր կողմն է, հարցուցի։

—Սպասեցէք հիմա պիտի ցուցնեմ, պատասխանեց տղեկը, որ երկրորդ լուցկի մը ալ բռնկցնելէ ու չորս կողմը զննելէ ետքը,

—Այո՛, գոչեց. կ'երեւայ որ այս քարայրը իջեւանը եղած է կարաւանները, անաւարկ ոգելից ըմպելիի պղինձէ թաս մը. ահաւասիկ դիւցազկոյտեր ու վառելիքներ։

(Շարունակելի)

պէտքին չհամոզուելով երբ հիւանդին ընտանիքը ընդդիմանայ տունին և աղտոտ գոյներուն հականելման, այն ատեն պատկանեալ տեղը լուր պիտի տրուի, որպէս զի ստիպմամբ ի գործ դրուին նոյն միջոցները։ Կացութեան մասին բժիշկներուն տուած տեղեկագրին վրայ, քաղաքային և թաղապետական պաշտօնեաներու կողմէ ալ պաշտօնապէս ազդարարութիւն մը պիտի ուղղուի և եթէ անոնք դարձեալ ընդդիմանան, հանրային առողջապահութիւնը ախտերու տարածումով չվրտանգելու համար բռնութեամբ պիտի կատարուի հականեխութիւնը։»

Յօդ. Ց. — Բժիշկներու կողմէ երբ գիտականօրէն հարկ կը տեսնուի հականեխիչ դեղ մը, չպիտի փնտռուի թէ այդ դեղը հիւանդութեանց դէպքերու հետ յարաբերութիւն ունի, և տարափիրկի պատերու ծագած տեղերը արգելք չպիտի դրուի հականեխութիւնը կատարել ախտին տեսակին ասստկութեան և տարածման տարածմանին համեմատ։

Տարափոխիկ հիւանդութեանց ենթականերուն ամէնէն վերջին հականեխումները պիտի կատարուին հեռաւեալ ժամանակներու մէջ։—

Ժամանակ՝ հիւանդը առողջանալէն 12 օր ետքը պէտք է կատարուի վերջնական հականեխութիւնը։ Քոլէրա, օ. ձախտ, հինցած թանչք, թիֆօ՝ 15 օր ետք, հարանիթ ու ջրծաղիկ՝ հիւանդութեան սկսած օրէն սկսեալ 15 օր ետք, ծաղկախտ, կարմրախտ և կեղծամաշկ՝ սկսելէն 40 օր ետք, կապուտ-հազ՝ հալին դադրելէն 12 օր ետք, արգանդատենդ՝ ապաքինելէն անմիջապէս ետք, ուղեղային-ողնածուծային տենդ և կատաղութիւն՝ ապաքինելէն անմիջապէս ետք։ Ժանտախտ, քոլէրա և կարմրախտ ծագած տեղերը և ախտերու բոյն դարձած չէնքերը հականեխական և գիտական միջոցները անպատճառ պիտի կրկնուին։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՀԱՐՐԻ ԹՈՅԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՐ. ՏԷԼՄԱՍ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿԷ ԻՐ ՃԱՌԸ

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԹՕ ՈՃԻՐ ԴՈՐՄԵՑ

Նիւ-Եորք, Ապրիլ 9

Թէեւ ձիւնաքեր սաստիկ փոթորիկ մը կը մռնչէր, երբ այս առաւօտ վերսկսաւ Թոյի դատավարութիւնը, բայց դատարանին մէջ ամէն աթոռ լեցուած էր, և ներս մտնելու համար եկող հարիւրաւորներ ետ ճամբուեցան տեղ չգտնուելուն պատճառաւ։

Մր. Տէլմաս կէսօրէն $1\frac{1}{2}$ ժամ առաջ ոտք ելաւ, Երդուեալներուն ուղղեալ իր ճառը շարունակելով, ի նպաստ բանտարկեալին։ Այսքան խուռն և յուզեալ բազմութիւն մը ա՛յն ատեն միայն երեւցած էր, երբ Իվլին Նէսպիթ վկայի աթոռին վրայ Հուայթի մեղադարտ արարքը կը մանրամասնէր։ Մասնաւորապէս դիտելի կէտ մըն էր որ ամբոխին մէջ բազմաթիւ կիներ կային։

Թօ ընտանիքին անդամները ըստ սովորութեան ամէնէն կանուխ եկողներէն էին, թէեւ ամբաստանեալին կինը քիչ մը ուշացած էր։

Թօ վերջին ծայր զուարթ էր և վստահ էր։ Իր բարեկամներուն պատմեց թէ չատ գոհ մնացած է Մր. Տէլմասի երէկի ճառէն։

Մր. Տէլմաս համառօտիւ քաղուածը ըրաւ երէկի ճառին գլխաւոր կէտերուն (Տես Շաբաթ օրուան Մանզու�ն), յիշեցուց հրեայ միջնորդ Ավրամ Հըմմէլի կատարած ձախող և խարդախ դերը, և մէջ բերաւ նոյն իսկ ընդհանուր դատախազ Մր. Ճէրօմի այն վկայութիւնը թէ Ավրամ Հըմմէլի պէս մարդիկ սպառնալիք մը են ամերիկեան ընկերութեան պատիւին, և թէ քանի տարիէ ի վեր սանկ աղտոտ դէրեր կատարեր է այդ Հրեան։ Մր. Տէլմաս թատերական ձեւերով և ոճով պատմեց Տիկին Թոյի խոստովանութիւնը իր ամուսնին 1903ին Բարիզի մէջ, և թէ ի՛նչպէս Թօ իմանալով Իվլին Նէսպիթի մասնուիլը, լացաւ, հեկեկաց ու հեկեկաց։ Պատմեց թէ ի՛նչպէս Իվլին Նէսպիթ կը մերժէր ընդունիլ Թոյի ամուսնական առաջարկութիւնը, յայտարարելով թէ զինքը ա՛յնքա՛ն կը սիրէ որ չուզեր իր դրժբախտութեան մասնակից ընել զայն և կորստեան խորխորատը ձգել։ Տէլմաս շարունակեց այսպէս.—

«Ի՞նչ վսեմ անձնաւորութիւն» բաւ, հեգնելով ընդդատաւորը, բայց ես պիտի ապացուցանեմ ձեզի թէ այս պատմութիւնը ճշմարիտ է։ Իրիկ մարդը թերեւս չունենայ անձնաւորութեան այդ կարողութիւնը, բայց կիներուն փափուկ կուրծքին տակ կը գտնենք Աստուծոյ այդ մեծ զարգեալը։»

Մր. Տէլմաս յետոյ մէջ բերաւ հատուած մը Թոյի կողմէ իր փաստաբան Մր. Լօնկֆէլլոյի գրուած մէկ նամակէն որուն մէջ կը յայտարարէր թէ ինք առաջարկեց կարգուիլ Օր. Նէսպիթին, բայց մերժուեցաւ. որովհետեւ «օրիորդը կ'ըսէ թէ չուզեր որ իմ ազգականներուս հետ ալրուիմ իրեն պատճառաւ։»

«Այս նամակին անկեղծութիւնը, բաւական հմուտ փաստաբանը, կարելի չէ կասկածի տակ ձգել։ Օր. Նէսպիթ իր փափուկ ազնիւ սրտին մէջ ըսաւ.— «Հարրի՛ կը սիրեմ՝ ձեզ, և որովհետեւ ձեզ կը սիրեմ, չեմ փափաքիր իմ դրժբախտ գոյութիւնս քուկինիդ հետ կապել, որպէս զի մարդիկ արհամարհոտ նայուածքով մատնանիշ չրնեն ձեզ։ Դարձի՛ր քու ազնուական մօրդ և քոյրերուդ։ Սա կուգամ երթալ գլորիլ հոն ուր ինձմէ առաջ ա՛նքան շատեր գացին գլորեցան, և անհետ ըլլալ աշխարհէն»։

Մր. Տէլմաս շարունակելով՝ կարդաց բանտարկեալին մօր՝ Տիկին Ուիլերմ Թոյի վկայութենէն չատ մը հատուածներ, ի մասին Թոյի տարօրինակ վարմունքին Բարիզէն դարձին։

«Հոն (Բարիզի մէջ) անա, Տեարք իմ, կը յայտնուի առաջին այդը ա՛յն մտաւոր վիճակին՝ որ բացարձակապէս պիտի պարզուէր պայծառանար երեք տարի վերջ։ Անոր բանավարութեան հիմերը խախտուած էին։ Փոթորիկը չէր պայթած, բայց կարկինին չորս կէտերէն հաւաքուած էին ամպերը խեղճ Թոյի փոքրիկ գլուխին վրայ, որուն մէջ ինքնարերաբար երկնուած եղեռնապարտ մտածումը պիտի պոռթկար որոտընդոստ և ափիբերան պիտի ընէր ամերիկեան աշխարհը»։

Ցիւեցնելով Տիկին Թոյի վկայութիւնը ի մասին այն սարսափելի բաներուն, զորս Հուայթ բաւ իրեն (Նէսպիթի, անոր Եւրոպայէն դարձին, պաղեցնելու համար զինքը Թոյէն, Մր. Տէլմաս ցոյց տուաւ թէ Նէսպիթի բռնած նոր դիրքը ա՛րքան վնասած էր բանտարկեալին մտքին, և հատուածներ կարդաց Թոյի կողմէ Մր. Լօնկֆէլլոյի գրուած նամակներէն, որոնք, — բաւական հմուտ փաստաբանը, — ողբ մը կ'արձագանգեն ա՛յնպիսի տառապալից հոգիէ մը, որուն նման ողբի մը ո՛չ մէկ թատերգակ արձագանգ եղած է սկսեալ հին հելլէն հեթանոսութեան օրերէն մինչև ներկայ ժամ։ Մր. Տէլմաս յետոյ կարդաց նամակ մը, որուն մէջ Թօ, երորդ դէմքով խօսելով իրեն մասին, կը գրէր.— Ի՜նչ փոքրիկ Իվլին, ան (ինք Թօ) կ'ուզէ քու սիրոյդ համար բան մը ընել, վախ, Իվլին, ծուլակը ինկեր ես քու կանդ Թուանաւորող մարդու մը (Հուայթ), որ հիմակ ալ միտքդ կը Թունաւորէ բայց երբեք միտքէս չանցնիր պախարակել քեզ։ Բայց, ա՜ւաղ, գործը ինքնին ամենատխուր է։ Զիս քովէդ հեռացուցիր, և հիմա կեանքի պայքարը պիտի կռուիս առանց ինծի։»

«Ախ, Սթէֆֆօրտ Հուայթ, աղաղակեց Մր. Տէլմաս, եթէ այդ մարդը իր անուշբերան լեզուով և իր արուեստական խարկանքներով ու նշանաբանները անհետ ըլլար, խեղճ փոքրիկ Իվլինը իր սենեակին պիտի չվռնտէր ա՛յն մարդը (Թօ), որ կը սիրէր զինքը։ «Եթէ չես հաւատար իմ պատուաւորութեանս», կը գրէր Թօ օրիորդին, «ինչ կրնամ ընել։ Պարկեշտ ու հաւատարիմ ըլլալս փնացուց զիս»։ Ո՛չ բանաստեղծութեան և ոչ պերճախօսութեան էջերը ասկէց աւելի պարզ, ասկէց աւելի տխուր, կամ ասկէց աւելի մելամաղձոտ կերպով չեն նկարագրեր ա՛յն աւերումը, որ ամայի անապատի մը պէս երիտասարդին մտքին վրայ եկաւ, երբ տեսաւ իր սիրած աղջկան դարձեալ ապաւինելը ա՛յն մարդուն՝ որուն ճիրաններէն փրկած էր զայն։ Թոյի մտաւոր անհանդարտութիւնը նկարագրելու համար, փաստաբանը կարդաց մայր Թոյի վկայութիւններէն հատուածներ, թէ ի՛նչպէս իր զաւակը սեղանը կէս կը թողուր հիւրերուն առջև և յարակից սենեակը կ'երթար դաշնակին գլխուն։ Թելեր կը հնչեցնէր գործիքին վրայ, ըսաւ Մր. Տէլմաս, ողբաձայն հեկեկանքի չեշտեր, օրհասական հոգիի մը հուսկ յետին մռունչը, մինչև որ մրջին փոթորիկը անցնէր վրայէն, երաժշտութիւնը մեղմանար. կակուղնար և վերջ ի վերջոյ ձայները հանկէին մեռնէին։ Ասկէց զատ, Տեա՛րք իմ, յիշեցէք եկեղեցիին մէջ տեղի ունեցած տեսարանը։ «Տէ՛ր զօրութեանց, Տէ՛ր Աստուած Ամենակալ, մեզի հետ եղի՛ր, մի՛ դուցէ մոռնամ, մի՛ դուցէ մոռնամ»։ Սաղմոսերգուին այս նուագը կը հնչէր եկեղեցիին մէջ։ Բայց Հարրի Թոյի մէջ կը հնչէր ձայնը այսպէս.— «Ձեզ կրնար մոռնալ բնաւ, չեմ կրնար բնաւ մոռնալ, բնաւ չեմ կարող մոռնալ թէ այն անմեղ փոքր սիրուն էակը յաւէտ գացած է ձեռքէդ, և զինքի փնացող մարդուն (Հուայթ) ճանկերուն մէջ ինկած է կրկին։» Այս էր անա Թոյի վիճակը։ Պէ՞տք էր արդեւօք տղու տար։ Բայց չէրկրնար, չէր ուզեր։ Անհնարելի ու քիչ մարդ մը, ինչպէս որ էր Թօ, խորհուրդ յղացաւ։ Թէ պատճառն ունի աղջիկը փրկելու։ Հուայթի ձեռքին մէջ իր փոքրիկ Իվլինին տուայտումը Թոյի համար դժոխային տառապանքի կը նմանէր, և նիւ Եորք եկաւ անգամ մը ևս զայն ազատել փորձելու համար»։ Մր. Տէլմաս Նիւ Եորքի մէջ Թոյի հետ Իվլինի հաղորդութիւնը պատմելէ վերջ. յայտարարեց թէ Իվլինի Թոյի մասին լսած սննպատ պատմութիւնները չենծու բաներ էին Հուայթը պատպանելու համար վերահաս բարկութենէն։ Յետոյ եկաւ 1903ի Ծննդեան շրջագայցին սուրբ գիշերը, երբ Սթէֆֆօրտ Հուայթ հացկերոյթ մը սարքեց ի պատիւ իր մանուկ-զոհին Ծննդեան տարեդարձին։ Իր յոյսը ա՛յն էր որ գեղարուեստական գանձերու և մեծափարթամ ճոխութեանց միջև, զորս հաւաքած էր իր յարկաբամնին մէջ, անգամ մը եւս պիտի կրնայ հրապուրել աղջիկը՝ իր կատարած անաւոր գործը վերսկսելու նպատակաւ։ Բայց ա՛յն պատուական մարդը (Թօ), որ իր կեանքը նուիրած էր այդ աղջկան շահերուն, խլեց զայն մահուան ճիրաններէն, անպատկառութեան ծուղակէն, Հուայթէն՝ որ անէծք մը եղած էր իրեն և անոր համար, խլեց զայն ա՛յն անբարոյական ծերէն, որ խեղճ աղջիկը կը նկատէր իբրև խաղարկ մը իր ցանկութիւնները յագեցնելու, և յետոյ լքանելու զայն որ երթայ մոլորի այն ճամբուն վրայ, ուր կ'իյնան մոլորեալ կիները։ Այդ ժամանակէն սկսեալ Թօ կը վախնար թէ ճարտարապետը ալ ընկած է իր կեանքին»։

Մր. Տէլմաս բացատրելով Իվլինի վերջնական հաւանութիւնը բանտարկեալին հետ կարգուելու, հակառակ իր նախկին հրաժարումին, բաւ թէ Թոյի սիրոյն յարատեւութիւնը և ծանրութիւնը ա՛յն ասաիճան էր որ կրցաւ համոզել իր պաշտելի մայրը Նիւ Եորք երթալ և աղջիկը տեսնել, որուն տխուր պատմութիւնը գիտէր արդէն մայր Թօ, և անոր ձեռքը խնդրել իր զաւկին համար։ Մր. Տէլմաս բաւական երկարօրէն խօսեցաւ իր ամուսնութենէն վերջ Նէսպիթի հանդիպումներուն վրայ Հուայթի հետ Նիւ Եորքի փողոցներուն մէջ, երբ Հուայթ չորս աչքով անոր կը նայէր, և կը յանդգնէր անոր ապշիկութեան անունով կանչել զայն, և պարտաճանաչ կնոջ մը նման Նէսպիթ պանդոկ կը վազէր և կը պատմէր իր ամուսնին։ Մր. Տէլմաս պատմեց նաեւ Հուայթի պարծենալը Օր. Մէյ Մէքինդիի թէ ինք (Հուայթ) նորէն պիտի յաջողի ձեռք անցընել Նէսպիթը։ Հարրի Թօ.— բաւ փաստաբանը, — գրգռուելու պատճառներ ունէր, իր խելքը կորնչցընելու պատճառ ունէր. բայց զօրացած էր իր իրաւունքով, և ներկայացաւ Աստուծմէ, յաջողելու իր խոստումը զոր տուաւ ամուսնական խորանին առջև, և Թօ միտքը դրաւ որ այս այսպէս չի կրնար տեւել։ Մր. Տէլմաս յետոյ յիշեցուց Հուայթի միւս զոհ-աղջիկները, որոնք ծանօթ էին Թոյի, որ անկեղծորէն անչահախնդրաբար հոգածու էր անոնց, ինչպէս ասիկա կ'ապացուցանէ Թոյի կտակագիրը, որուն մէջ հազարաւոր տոլարներ կը յատկացնէ «Սթէֆֆօրտ Հուայթի զանազան զոհերը խաղառակ և ամօթալից կեանքէ մը փրկելու համար»։ Կը հիանանք, ըսաւ Մր. Տէլմաս, Եւրոպայի միջնադարեան կնապաշտան ասպետներուն վրայ, որոնք նեղութեան մէջ գտնուող կիներուն և աղջիկներուն պաշտպան էին անոնց պատիւը ազատելու հետամուտ եղող անբարոյական մարդոց դէմ։ Ինչպէս կրնանք մեր համակրութիւնը զլանալ այս պատուական մարդուն (Թոյի), որ ա՛յս ասաիճան փափաքող էր Նիւ Եորքի նման մեծ քաղաքի մը անպաշտպան աղջիկները հոգալու։ Փաստաբանը նկարագրեց Թոյի պատ կտրած երեսը, երբ Հուայթը թատրոնին մէջ ասաւ ճիշդ իր և իր կնոջ գտնուած օթեակին մօտ օթեակի մը մէջ, և անոր յուզումը։ մասնաւորապէս աչքերով յայտնած, երբ տեսաւ Հուայթի կատրով անտնիլը թագաւորական հինգերորդ չրջանակէն։ Թօ որ այս նիւթին վրայ կը թխսէր երկար ժամանակ, որուն միտքը գիներ ցերեկ կը կեղեքուէր զինքը հալածող այս զարհուրելի պատկերներէն, որոնց պատասխանատուն Հուայթ էր, մարդ չէր ըլլար եթէ պահէր իր մտքին հաւասարակշռութիւնը։ Տեա՛րք իմ Եր. դուելալ, դուք ձեզ պահ մը Թոյի տեղը դրէք։ Երեւակայեցէ՛ք անոր անցուցած սարսափները և արդարութիւն ըրէ՛ք Հարրի Թոյի։»

Կէս օրէն կէս ժամ վերջ Մր. Տէլմաս, որուն պերճախօսութիւնը գրաւած էր Երդուեալներուն և բոլոր ներկաներուն հիացում ուշադրութիւնը, խնդրեց որ հանգիստ արուի ճառի համար, խոստանալով իր ճառը վերջացնել դադարէն վերջ։

Փաստաբանը վերսկսելով պատմեց թիւնը բերաւ մինչեւ Յունիս 25ի դիշերը, երբ Տէր և Տիկին Թօ կը ճաշէին Քաֆէ Մարթէնի մէջ Մր. Թրըքսրն Պի ի և Մր. Թօմաս Մէքէլէպի հետ։ Երբ Թօ իր կնոջ մէկ տոմսէն զոր գաղտագողի գրած և կամաց մը իրեն (Թոյի) ձեռքը դրած էր ներկաներէն ծածկելու համար, իմացաւ թէ Հուայթ քիչ առաջ այդ միեւնոյն ճաշարանը եկած և դուրս եկած էր, իր առաջին մտածումը եղաւ իր կինը, որուն հարցուց.— «Հանգի՞ստ ես»։ Թօ բարեկամներու ներկայութեան և այդպիսի հրապարակային տեղ մը կրցածին չափ գաղց իր յուզումները։ Յետոյ խումբը դնաց Մէտիսընն Հրապարակին պարտիզաւոր վերնայարկ թատրոնը, ուր Թօ չկրցաւ աթոռ մը գտնել Մր. Սմիթի քով, որուն վկայութիւնը արդէն լսուելու ժամանակին։ Թոյի հետ Սմիթի խօսակցութիւնը ակնարկիկ և Հայ-Լայֆի մարդոց պատշաճ խօսակցութիւն մըն էր, որոնք, ինչպէս յայտնի է, շատ լրջօրէն չեն զբաղիր, և կեանքը հաճոյքի ակ նոցով կը դիտեն միշտ։ Թօ յուզուած չէր, և իր խօսակցութիւնը սովորական ոճով կը շարունակուէր։ Երբ իր խումբին մօտ գնաց, պարարտութեամբ կը խօսակցէր թատերախաղին վրայ, և առաջարկեց որ մեկնէին։ Երբ թատրոնին դուռը հասաւ, աչ կողմ ակնարկ զարկաւ Սթէֆֆօրտ Հուայթի կերպարանքը, որ այդ միջոցին ուշադրութեամբ թատերախաղին կը հետեւէր։ Հուայթ Թոյէ քանի ոտնաչափ միայն հեռի էր։ Թօ այդ միջոցին ետ և կամաց կամաց ու հանդարտութեամբ դէպի Հուայթի կողմը դնաց անոր և ետքնը նայեցաւ (յարունակեց փաստաբանը), և անոր երեսը նայելու ատեն մեւեանոյն ժամանակ հրազէնի երեք հարուածներ անոր մահը պատճառեցին։ Յետոյ յստակաբար և գիտակցաբար ունկընդիրներուն դարձաւ, ձեռքերը խաչաձեւ ըրաւ, և կեցաւ այնպէս։

Մր. Տէլմաս շարունակեց.— Հրաշէնին փողը դարձուց հակցնելու համար հանդիսականներուն թէ վանդալ մը չկայ, և կամաց կամաց իր կնոջ գտնուած տեղը դնաց։ «Ի՞նչ ըրիր սա»։ հարցուց կինը։ Պատասխանեց.— «Հաւանաբար փրկեցի Իվլինիս կեանքը։» Սա ըսելով խոնարհեցաւ և համբուրեց զայն։ Երբ ղէնքը իր ձեռքէն կ'առնուէր, ըսաւ.— «Ան փնացուց իմ կինս։» և երբ ոստիկանը եկաւ, դարձեալ ըսաւ.— «Ան փնացուց իմ կինս։» Այս պարզագրները յիշատակեցի, Տեարք իմ, ցոյց տալու համար թէ իր կնոջ ապահովութիւնը գերակշիռ էր իր մտքին մէջ։ Իրեն համար, իր կարծիքով, այդ մարդը որ փողոցներուն մէջ իր գեղատի կինը էր հետապնդէր, որ մինչեւ իսկ անոր ետեւէն գաչած էր թէչկին տունը, այն իրիկունն ալ Քաֆէ Մարթէն և պարտիզաւոր վերնայարկ թատրոնը եկած էր դարձեալ այդ նոպատակով։ Այս այն մարդն էր որ պարծենցած էր թէ տ՚որ յաջողի դարձեալ Իվլինը խլել իր ձեռքէն, և այս պատճառաւ զայն սպաննելէն ետքը առաջին անգամ, այդ անտաւոր վայրկենին իրեն մէջ պատուկող առաջին մեծ մտածումն էր թէ վերջապէս ապահով է հիմա իր կինը.— «Ազատեցի անոր կեանքը»

Մր. Տէլմասի վերջին դիտողութիւնները գրեթէ ուղղակի կոչում մըն էին «անգիր օրէնք»ին։ Նիւ Եորքի դատական օրինագրքին մէջ ըսուած է թէ «Ամերիկացին իրաւամբ կը հաւատայ թէ իր տունը և իր կնոջ ու աղջիկներուն պատիւը նուիրական են»։

Այս պահուս Մր. Ֆիցկէրըլտ հրահանգ տուաւ Երդուեալներուն թէ իրենց տրուած վկայութիւններուն համեմատ միայն պէտք է վճիռ տան, և ուրիշ բանի չնային։

Մր. Տէլմաս եզրակացնելով բաւ թէ Թոյի ճակատագիրը կը յանձնէ Երդուեալներուն ձեռքին մէջ ամենայն վստահութեամբ ա՛յն ոսկեղենիկ օրէնքին համեմատ, որ բոլոր օրէնքներուն ամէնէն հինն է, և բոլոր օրէնքներուն հիմն է.— «Երէ՛ք ուրիշներուն ի՞նչպէս որ կ'ուզէք որ ուրիշները ձեզի ընեն։»

Նիստը փակուեցաւ ժամը 3.17ին (կէս օրէ վերջ) և պիտի վերսկսի վաղը ժամը 11.30ին (կէս օրէ առաջ), երբ ընդհանուր դատախազ Մր. Ճէրօմ իր պահանջման ճառը պիտի խօսի Երդուեալներուն։

ՍԳԱՆԻՍ՝ ՖՐԱՆՍԱԳԻ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ.

Կարթաքինէի մէջ արքայական տեսակցութեան միջոցին, էնուարտ թագաւոր խոստացեր է Սպանիոյ թագակիր իր նաւատորմին վերահատուցութեան և իր նաւահանգիստներուն պաշտպանութեան գործին մէջ։ Անգլիա խօսք տուեր է մանաւանդ Բալէարեան և Քանարեան կղզիներուն պաշտպանութեան գործը դիւրացնել Սպանիացիներուն։ Ինչպէս այս կերպով ապահովեր է Սպանիան թէ ուրիշ ոեւէ ծովային Տէրութիւն պատի չկրնայ ձեռք դպցնել ռազմական նաւատանդիսներուն։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ.— Ֆրանսական կառավարութիւնը փութով Բարիզ կանչեց Քարէնտակի իր դեսպանը, որ դեռ քանի մը օր առաջ միայն Դանիոյ մայրաքաղաքը գացած էր։ Այս իրողութեան յարմարութիւնը ա՛յն է թէ Ֆրանսական Կառավարութիւնը նոր հրահանգներ պիտի տայ իր դեսպանին անգլիական դեսպանին հետ համախորհուրդ յարմիլ և գործել, իր դերեւ հանելու համար Գերմանիոյ ձեռնարկները Դանիոյ մօտ, և Պալթիկ ծովը չեզոք կամ գոց ծովի մը վերածելու գաղտիարին դէմ պայքարիլ։

ՖՐԱՆՍԱ, ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Գերմանական սեղանաւորութիւնը իր ճարտարարուեստական և առեւտրական մեծ ձեռնարկութիւնները ի գլուխ հանելու համար անհրաժեշտ կերպով սլեաք ունի ֆրանս. և անգլ. դրամագլուխին։ Կարդ մը քանդլիցի և մանաւանդ ֆրանսացի սեղանաւորական խմբակներ, որոնք այս միջոցիս Պերլին կը գտնուին, հրահանգ ստացան իրենց կառավարութիւններէն թէ իրենց կողմէ Գերմանիոյ ընձեռուելիք դրամական դիւրութիւնները պիտի չվաւերացուին, եթէ Գերմանիա նախապէս զիջումներ չընէ իր կողմէ Անգլիոյ ու Ֆրանսայի կառավարութեանց։

ՊԻՐԼՈՎ ԻՇԽԱՆ ՊԵՐԼԻՆ ԿԵՐԹԱՑ.— Պերլինէ գացած կրկնակի հեռագիրներու վրայ, գերման վարչապետ իշխան Պիւլով Բաբալլայի մէջ իր բնակութիւնը կարճ կապեց և Պերլին վերադարձաւ։

ՔՈՂԹԻԿ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ ԳԱՏԸԳԻՒՂԻ ՄԷՋ

ՔԱՐՈՁ ԵՒ ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԱՌՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը, ինչպէս գրած էինք, չաբաթ իրիկուան կողմ, ընկերակցութեամբ Տ. Ղեւոնդ Վրդ. Դուրեանի, Դատարգիւղ մեկնեցաւ և տեղւոյն Հոգաբարձութեան անդամներուն կողմէ առաջնորդուելով վարժարան։ Ն. Սրբազնութիւն նախ այցելեց մանկապարտէզի բաժինը՝ ընկերակցութեամբ թաղին քարոզիչ Տ. Ղեւոնդ Վրդ.ի, Հոգաբարձութեան անդամ Գերէսէֆեանկոբաշեան, նաղիկեան Մելքան և Աբիսողոմոֆ Միքայել էֆ.ներու, Թնամակալուհի Տիկին Շամտանճեանի, Օր. Գրպեանի և վարժարանին ընդհ. դասատարակ Մատթէոս էֆ. Թորոսեանի։ Մանկապարտէզի փոքրիկները իրենց սիրուն խաղերով, համաձակ շարժուձեւերով և գեղեցիկ արտասանութիւններով խիստ գոհ ձգեցին Ս. Պատրիարք Հայրը, որ իր գոհունակութիւնը յայտնեց մանկապարտիզպանուհի օրիորդներուն՝ յայտնելով թէ՝ մայրաքաղաքիս մէջ այս երկրորդ վարժարանն է (մէկը Պէշիքթաշլիոն), որուն մանկապարտէզն գոհ կը մնայ։ Պզտիկներէն մէկը արտասանութիւն մը ըրաւ, ուրկէ վերջ Ն. Սրբազնութիւնն նախակրթարանի բաժինը ելաւ և զատ զատ բոլոր դասարանները այցելելով երկարօրէն քննեց ուսանողներուն ուսումնական վիճակը, հարցումներ ուղղեց՝ դասաւանդուած բոլոր հիւղերէն և գոհ մնաց տղայոց կողմէն տրուած համարձակ և գիտակից պատասխաններէն։ Մանչերու բաժնէն ուսանող մը՝ հայերէն և աղջկանց բաժնէն ուսանողուհի մը՝ ֆրանսերէն ճառեր կարդացին։ Յետոյ Ս. Պատրիարք Հայրը վար խարդարան իջաւ, ուր պատուասիրութիւններ տեղի ունեցան։ Այս առթիւ Ն. Սրբազնութիւն վարժարանին Հոգաբարձութեան և Խնամակալութեան հետ դպրոցական այլ և այլ հիւթերու մասին խօսելէ վերջ, յիշեց Արմանանի աղջկանց բաժնին մէջ Լրացուցիչ դասընթացքի մը պէտքը։ Այս պակասը արդէն 1-2 տարի առաջ զգացուցած և յիշուած էր թաղին քարոզիչ Տ. Ղեւոնդ Վ.։ Ս. Պատրիարք Հայրը օրինակ բերաւ Բերայի, Գումգապուի և Սկիւտարի լրացուցիչները, որոնցմէ սակայն, ըսաւ, միայն Բերա կրցաւ կանոնաւորաբար պահել այդ դասարանը։ Այս նիւթին վրայ կարծեաց փոխանակութիւններ տեղի ունեցան և այս առթիւ Ն. Սրբազնութիւն առաջարկեց որ նոր տարեշրջանին, սկզբնաւորութիւն մը ըլլալու համար համալսարանական դրութեան պէս ընեն առ այժմ. այսինքն չրջանաւարտ օրիորդները չմնան դպրոց, այլ չաբաթը երեք անգամ երեքական ժամ վարժարան յաճախեն և իրենց յատուկ դասաւանդութեանց ներկայ գտնուին։ Հոգաբարձութիւնը և խնամակալութիւնը իրենց համամտութիւնը յայտնեցին։ Ժամը 12ի մօտերը Ս. Պատրիարք Հայրը Տ. Ղեւոնդ Վրդ.ի ընկերակցութեամբ այցելեց Վսեմ. Մ—թաւ էֆ. Ռնճճեանի, որ մէկ քանի օրէ ի վեր քիչ մը անհանգիստ էր։ Հանգիստ ըլլալով բնակարանը կը մնար և յետոյ գնաց Մկրտիչ էֆ. Մանուկեանի բնակարանը, ուր գիշերեց։

Երէկ առաւ., Ս. Պատրիարք Հայրը նախագահեց Ս. Թադէոս Ս. Եկեղեցւոյ արարողութիւններուն և ճաշու Դրքէն վերջ բնաբան ունենալով Շնորհալիին՝

«Դասաւոր արդարութեան հաստատեցեր ի մեզ զմիտս մեր, դասեալ զնոգի եւ զմարմին, արդարապէս դասեմք զոս օրհնաց եղ Քրիստոս» խօսքը։

«Շնորհալիին այս խօսքը, բաւ Ն. Սրբազնութիւն, այլաբանական մեկնութիւնն է Քրիստոսի «Դասաւորի» առակին։ Շնորհալին քաղաքի մը կը նմանցնէ մեր մարմինը, քաղաքի մ՚որ չատ մեծ է ու այլազան, և ուր բարու հակառակ զգացումներ կան։ Այդ քաղաքին մէջ (մարմինը) դատաւոր մը կայ, և ասիկա մտքի է, իսկ իրարու հակառակ տարրերն են մարդին ու մեր մարմինը։ Առաջինը ոգեղենն կոչուն է, և երկրորդը՝ ոստին է առաջինին՝ մեր մարմինն է։ Մարմինը կը անանց, կ'զգայ երկրային հաճոյքները և ցանկութիւնները և անոնց բաները՝ որոնք մեզ դէպ ի անկում կ'առաջնորդեն. իսկ հոգին, որ ուղղութիւնը և սրբութիւնն է՝ կը բարձրացնէ մեզի դէպ ի Աստուած։ Եւ սակայն, հոգին գրեթէ միշտ կը յաղթուի մարմինէն՝ բարին չարէն, սա միակ պատճառաւ որ, մարդս արտաքին հրապոյրներուն հետ միշտ չփոխ մէջ ըլլալով, չա՛ս չաւ կ'զգուիանանք։ Բայց երբ մենք մտնենք մեր մարմնին մէջ՝ պիտի տեսնենք թէ հոգին արդարեւ «առաւել է քան զմարմին», պիտի տեսնենք թէ Հոգին Սուրբն է անոր ճամբէն ընթանալը հեշտ է և օգտակար. սակայն երբ յաջորդաբար մեր մէջ կը մտնեն հաճոյքը, ցանկութիւնը, հարստա և ունեւոր ըլլալու իղձը, ա՛ն՝ այն ատեն ա՛ լ մէկ կողմ կը ձգենք հոգեկանը՝ որուն օգտակարութիւնը ջատագով էինք քիչ առաջ, և կը հետեւինք մարմնականին։ Անաւարիկ ասոնց հանդէպ Երկնային Բարութիւնը Աստուած, որ մարդը կազմեց, անոր ընորհած է և կը ընորհէ ա՛յն տեսակ ուժեր, որոնցմով կարող կ'զգայ ինքզինքը այդ մարմնական պայքարին դիմադրելու։ Մարդս ունի ակարութիւններ և պակաս չեն այլեւայլ ընտանեկան փորձութիւններ, և սակայն ունի նաեւ խելք և բանականութիւն։ Զարը կա՛յ բայց մարդ պէտք չէ՛ չարին հետեւի, քանի որ երբ ուզէ կրնա՛յ բարի ըլլալ. և յետոյ արժանիք մը կրնայ ունենալ այն մարդը որ բարի է, անոր համար որ չարին ինչ ըլլալը չգիտեր՝ զաղափար չունի՝ անոր մասին։ Այն ատեն ի՞նչ պէտք կայ խելքի և բանականութեան։ Արժանիք մը կ'ունենանք և կ'արդարացնենք Աստուծոյ ձեռակերտը ըլլալնիս այն ատեն, երբ կրնանք չարին հետեւիլ և ընդհակառակը բարիին կը հետեւինք և կամ հրապուրողը կը կանգնի մեր դէմը և մենք կը դիմադրենք՝ տէրը կ'ըլլանք մեր անձին։ Բարիք կ'ընենք չատ անգամ առանց գիտակցութեան և սակայն այս բարիքը զուրկ է ոեւէ արժանիքէ և չվարձուրուր երբեք։ Ի՞նչ յանցանք ունի մարդը երբ հեղեղներ կը կազմէ ու աւերումներու պատճառ կ'ըլլայ, կամ գիտակցութեա՞մբ է որ կարգաւորդ դաշը։ Ինքնանները կը տեսնան, կ'լսեն, կ'զգան, բայց չունին կշռադատութիւն։ Մենք կենդանիներուն ա՛ք քարոզ կը խօսինք և ա՛ չ խրատ կուտանք, այլ գաւազան և սանձ կը դրածենք։ Այսպէս բարիին ու չարին, գիրին ու մարմնին միջեւ հատատուած է միտքը, ա՛յն բանական կարողութիւնը որով մենք Աստուծոյ պատկերը կոչուելու իրաւունքը կ'ունենանք և անբաներէն վեր կը բարձրացնենք մեր անձը, միտքը, այո՛, որ կ'զգայ, կը կշռէ՛, կը դատէ՛ և կ'որոշէ՛ մեր բոլո՛ր ընելիքները։ Ի՞նչ ընելու է ուրեմն որ միտքը արգարապէս կշռադատէ. պէ՞տք է միայն հոգիին ծառայենք. ա՛չ. որովհետեւ այս աշխարհին վրայ կ'ապրինք, հրեատակներ չենք, այլ մարմին ունինք և գիտնալ պէտք է որ մարմի՛նն ալ հոգիին պէս, ունի իր իրաւունքները։ Անհնա՛ն է որ միտքը ուղղութիւն պիտի տայ մեր գործերուն՝ իրեն սա՛ երկու կանոններ ունենալով. «Աստուծոյ երկիւղը և մարդոց ամօթը»։ Աստուծոյ երկիւղը ա՛ է որ մարդ պէտք է զգայ միշտ թէ վերեւ Աստուած մը կայ. այս մտ

հրդոյ բոլոր անդամները, բաց ի Ասատաւուր էֆ. Հարենցէ, որ պնդած էր իր հրաժարականին վրայ։ Ս. Պատրիարք Հայրը չնորհաւորեց նորընտիր անդամները և կարդոյթիւն մաղթեց, ուրկէ վերջ մեկնեցաւ Մէրտիչ էֆ. Մանուկեանի բնակարանը և ցորեկուան ճաշէն վերջ Մայր եկեղեցի իջաւ և եկեղեց. արարողութեանը նախագահելէ յետոյ խուռն բազմութեան մը ներկայութեան՝ քարոզեց։

∴ Նորընտիր Թաղ. Խորհուրդը երէկ գումարուելով դիւանի ընտրութիւն կատարեց. ատենապետ ընտրուեցաւ Բարսեղ էֆ. Մանուկեան, ատենադպիր՝ Գառնիկ էֆ. Սարգիսօֆ և գանձապետ՝ Յեսու էֆ. Շամանեան։

∴ Ս. Պատրիարքին շաբաթավաճառը, ի նշան չնորհակալութեան, Ն. Սրբազնութեան անունը և մականունը դրոշմած է Թաղային վարժարաններուն աշակերտներուն բաշխուելիք շաբաթներուն վրայ։ Այսպէս, անցեալ շաբթու Սկիւտար և չարաթ օր Գատրգիւղ բաշխուած շաբաթներուն վրայ աշակերտները և աշակերտուհիները կը կարդային «Մ. Օրմանեան» վերտառութիւնը, որ իրրեւ եթիֆեթ կը ծառայէր իրենց բաշխուած շաբաթներուն։

ՊՈՂՏԱՏԻ Պատր. Փոխանորդը որ ասկէ առաջ առողջական պատճառներով հրաժարական մատուցած և Խառն Ժողովոյ կողմէ ընդունուած էր, այս անգամ Պատրիարքարան ուղղած երկրորդ հեռագրով մը կը յայտնէ թէ ինք անձնապէս առողջ է այլ եւս և թէ կրնայ իր պաշտօնը յարմանակել։ Տեղւոյն Գաւառ. վարչութիւնն ալ խնդրած է որ Տ. Սերովբէ վրդ. հոն մնայ դարձեալ։

ՈՒՍՈՒՄՆ. ՆՈՐՀՈՒՐԴԸ իր շաբաթական նիստը կազմեց ուրբաթ օր Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ։ Խորհրդոյ դիւանին կողմէ հետեւեալները հաղորդուած են մեզ ի հրատարակութիւն.— 1. Ասկէ առաջ Բիւզանդ էֆ. Պոյաճեան Խորհրդոյ քննութեան և վաւերացման ներկայացուցած էր իր աշխատասիրած «Տեսական և Գործնական քերականութիւն աշխարհիկ լեզուի» անուն մէկ գործը։ Նոյն գիրքը կանոնական քննութեան ենթարկուած և տեղեկագիրը հասած ըլլալով, Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ զայն և արժան դատելով նախագէպ հեղինակին հետ խորհրդակցութիւն մը կատարել, որոշեց հրաւիրել զայն իր յառաջիկայ նստին։— 2. Խորհրդոյ նախորդ որոշման համաձայն՝ երկրորդ անգամ քննութեան ենթարկուած էր «Հայատառ Իրագիտութիւն պատկերազարդ» անուն մէկ գիրքը՝ որ հրատարակուած էր Դաւթեան գործակալութեան կողմէ։ Խորհուրդը ուշադրութեան առաւ նոյն գիրքին նկատմամբ ղրկուած տեղեկագիրը՝ որոնց զանազան դիտողութիւններ եղած էին անոր պարունակութեան մասին, և դիտելով որ կատարուած կրկնակի քննութեանց մէջ դիտողութեանց առիթ եղած էր նոյն գիրքը, որոշեց անվաւեր թողուլ զայն։— 3. Հայր Ա. վրդ. Սիրունեանի և Խորհրդոյ որշմամբ ասկէ առաջ քննութեան ենթարկուած էր անոր պատրաստած «Հատնտիրք արդի գրականութենէն» անուն մէկ ձեռագիրը։ Այդ ձեռագրին նկատմամբ թէև քննութեան տեղեկագիր մը ղրկուած էր, սակայն անոր եզրակացութեանց վրայ, որոշուեցաւ ըստ կանոնի երկրորդ քննութեան մը ալ ենթարկել, և արդեանցը համաձայն կարեւորը տնօրինել։

ԲԺՇԿՈՒՀԻ Օր. Օրֆէլիա Ներկարարեան, ուրբաթ օր իր ծննդավայրը Առաքազար մեկնեցաւ օգափոխութեան համար։ Տօքթօրուհի Ներկարարեան կրկին պիտի վերադառնայ մայրաքաղաք։

ՏՈՒԹ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Է.Ֆ. Տ. ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ, եղբայր մեր սրամիտ և կարող աշխատակից ծանօթ բժիշկ Տօքթ. Յովսէփ էֆ. Տ. Ստեփանեանի, Պարսից վեհ. Շահին մնձական ատամնաբոյժ նշանակուած է, ինչպէս նաեւ արքունիքին, իր ճարտարութիւնը գնահատուած ըլլալով։ Տօքթ. Յարութիւն էֆ. ընթացաւարա եղած է Պարսիկի բարձր. վարժարանէն և յետոյ իբրև վիրաբոյժ-ատամնաբոյժ վկայական ստացած է Միացեալ Նահանգացի Ֆիլատէլֆիոյ ատամնաբուժութեան համալսարանէն։ 4-5 տարիէ ի վեր հաստատուած էր Դուբէժ, լաւ համբաւ մը շինելով հոյ, պարսիկ և եւրոպաբ չրջանակներուն մէջ։ Հիմակ ալ, ինչպէս ծանուցինք, կոչուած է Թէհրան այդ պատուաբեր պաշտօնին։ Կը չնորհաւորենք հայազգի ճարտար բժիշկը իր ձեռք բերած այս յաջողութեան համար, և կը խնդակցինք մեր հմակիրելի աշխատակից Տօքթ. Յովսէփ էֆէնտի Տ. Ստեփանեանի։

ԴԱՎԻԹԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ յանձնելու համար կէմլիյիկի Մեծ Նոր գիւղէն Մարտիրոս էֆ. Բահանեանի ձեռամբ 252.20 դրուշ յանձնուած է Խմբագրատուն։ Կը խնդրուի ընկալագրով մը գանձել նոյն դրամը։

Տիար Յակոբ Ճրնկրտրեան եւ զաւակը, Այրի Տիկին Մարիցա Ճրնկրտրեան, Տէր եւ Տիկին Մասու Ճրնկրտրեան եւ զաւակուն (Զագսբոյ), Տէր եւ Տիկին Նազար Մեսրոպեան եւ զաւակուն։ Տէր եւ Տիկին Կարապետ Ճեպիճէլիկեան եւ զաւակուն (ի Կեսարիա), Այրի Տիկին Երմոն Փամպուգճեան եւ զաւակուն։ Տիար Մարտիրոս Շէֆէրճեան, Տէր եւ Տիկին Միխայէլ Բամպուգճեան, Տէր եւ Տիկին կարապետ Բամպուգճեան, Տէր եւ Տիկին Միրիճան Գալփաճեան եւ զաւակուն։, Տէր եւ Տիկին Յովսէփ Զայեան եւ զաւակը, Եաեւ Ճրնկրտրեան, Բամպուճեան։ Շէֆէրճեան Գասապեան, Զափուդեան ընտանիքները ցաւօք սրտի կը ծանուցանեն դառնադէտ մահը

ՏԻԿԻՆ ՄԱՌԻ ՃՐՆԿՐՏՐԵԱՆԻ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան կնքեց իր մահկանացուն ի խոր սուգ համակելով ամուսինը, զաւակը, մայրը, եղբայրները եւ ամէն պարագաներ։ Կը հրաւիրուին ամէն ազգականներ եւ բարեկամներ նեղկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան տիւր հանդէսին, որ պիտի կատարուի վաղը, երկուշաբթի, ժամը 4½ին (Ը.Թ.) ի Ս. Յովհաննէս եկեղեցւոյ Կէտիկ-Փաշայի, ուր արդէն փոխադրեալ է հանգուցեալին մարմինը. եւ անտի պիտի ամփոփուի Պալըգլըի Ազգ. գերեզմանատունը։

Կէտիկ-Փաշա, 2 Ապրիլ 1907

Մահադդ չընդունողներէն կը խնդրուի զայս իբր այն նկատել։

Այրի Տիկին Երանուհի Մ. Ալէքսէեան, Տիկին Նեկտար և Տիար Վասրամ Տէր-Ներսէսեան, Օրիորդ Տիրուհի և Տիար Գրիգոր Ալէքսէեան, Տէր և Տիկին Բիւզանդ Ադրամեան և զաւակունք, Տէր և Տիկին Զաքար Զաքարեան (ի Բարիզ), Տիար Օնիկ Ալէքսէեան (Լոնտրա), Այրի Տիկին Վռոիկ Գ. Ալլահվէրտեան, Տիար Օնիկ Գ. Ալլահվէրտեան, Տէր և Տիկին Ներսէս Ալլահվէրտեան, Այրի Տիկին Նազլամ Ց. Եազճեան և զաւակունք (Իզմիր), Տիկին Զիպա Տ. Գազդեան և որդի, Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան և զաւակունք և համայն ազգականք և բարեկամք ցաւ ի սրտի կը ծանուցանեն դառնադէտ մահն՝

ՄԻՒՌՈՆ ԷՖ. ՍԼԷԱՔՃԵԱՆԻ

որ յետ կարճատեւ հիւանդութեան կնքեց իր մահկանացուն Շաբաթ երեկոյ, ի խոր սուգ համակելով իր ամուսինը, զաւակները, եղբայրները և համայն ազգականները։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը պիտի կատարուի երկուշաբթի, 2/15 Ապրիլ, ժամը 8ին (Ը.Թ.), Սկիւտարի Ս. Աստ եկեղեցւոյն մէջ, և անտի հանգուցեալին մարմինը փոխադրուելով պիտի ամփոփուի տեղւոյն ազգ. գերեզմանատունը։

• Սկիւտար, 1/14 Ապրիլ 1907

ԴԱՆՕԹ.— Սկիւտարի տոգենաւը կամուրջէն կը մեկնի ժամը 7ին (Ը.Թ.)։

Մասնաւոր մահադդ չընդունողներէն կը խնդրուի զայս իբր այն նկատել։

ԴՈՐՕՈՒՆԵՑՅ ՎԱՇՏՕՆԵԱՅ ՄԸ

որ առեւտրական հրապարակին մասին փորձառութիւն ունի, պատրաստ է իբր բլասիէի, կամ Բէկլեհատարի և կամ ուրիշ ոեւէ պաշտօն մը ստանձնել։ Դիմել Խմբագրատուն։

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՇԱԹ

ԵՂԷՆ վիլայէթի ճէլիլէսի մէջթուպճըը իզլէթու Բէէպ էֆէնտիյէ թէրֆիէն ըրիթպէի Սանիէ սընՃը սանիսի թէվֆիր պույրուլմուշ սը։

ՆԵՐՔԻՆ

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՆՈՐԱՀԱՍՏԱՏ ՊԱՆՔԱՆԵՐԸ

Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակին պաշտօնաթերթին.—

Մեր պարտականութիւնն է խօսիլ այն ազդեցութեան մասին, զոր վերջերս տեղի ունեցած կարգ մը մեծկակ մանկութիւնները ունեցան՝ վերջին տարիներու մէջ Պոլիս հաստատուած դրամական հաստատութեանց վրայ։

Ի՛նչ որ ալ ըլլայ ծագումը կամ կարեւորութիւնը, մանկութիւնը մտահոգիչ տխուր բան մըն է։ Սակայն առեւտրական աշխարհին մէջ բնական և անվրիպելի դժբաղդութիւն մըն է, որ մտաւորական ամենափայլուն չրջաններու մէջ իսկ տեղի կ'ունենայ։ Ինչպէս որ կենսականօրէն մարմնին վրայ կարգ մը հիւանդութիւններ՝ կեանքի զօրութեան ապացոյց կը նկատուին, նոյնպէս վաճառականութեան մէջ ալ մանկութիւնները առեւտրական գործունէութեան մէկ ապացոյցը նկատողներ կան։ Որովհետեւ, առեւտրական գործառնութիւնները ստամոքսակ եղած տեղերը, բնական է թէ մանկութիւն պատահելու ալ կարելիութիւն չկայ։ Ասոր պէտք է ապացոյց նկատել օտար երկիրներու մէջ, մանաւանդ Ամերիկայի մէջ այս օրերս մեծ համեմատութիւններ առնող առեւտրական և դրամական տագնապը և մանկութիւնները, որոնք ցոյց կուտան նոյն տեղերու տնտեսական գործունէութեան ասպիճանը։

Մակայն օտար երկիրներու մէջ այս կարգի վիճակներու յանախադէպութեան փոխարէն, օսմ. երկրին մէջ պատահած քանի մը մանկութիւնները, ո՛րքան ալ ցաւալի ըլլան, չափէն աւելի և բացառիկ կարեւորութիւն ունենցող բաներ մը նկատուելու չեն։

Խարդախ մանկութեան խնդիր մըն ալ կայ։ Երբ օսմ. երկիրներու և օտար երկիրներու մէջ տեղի ունեցած այս կարգի մանկութիւններուն չափը և կարեւորութիւնը վիճակագրութիւնով մը պարզենք, պիտի տեսնենք թէ օսմ. երկրին մէջ. ժողովուրդին առեւտրական վարկը շատ աւելի է օտար երկիրներու մէջ եղածէն։ Նպատակիս՝ օրէնքին ձեռքը ինկող խարդախ մանկները պաշտպանել չէ բնաւ։ Այդ խարդախութեանց և պատրուակներուն արգիլման մասին արդէն պետական օրէնքները կ'ապահովեն օսմ. վաճառականութեան պատիւը և ամրութիւնը։ Բայց միւս կողմէ կը ճանչնանք կարգ մը օսմանցի վաճառականներ, որոնք ակէց չատ տարիներ առաջ յանկարծական կարգ մը պատճառներու ազդեցութեամբ ստիպուած մանկացած են և օրէնքին թոյլտուութեան և պահանջատէրներուն համակրութեան շնորհիւ, դարձեալ վարկ չտած են թէև, սակայն մինչև իրենց կեանքին վերջը խղճահարած են իրենց մանկութիւնով ուրիշներուն փոքր մը հասցնելնուն համար։

Ցաւօք օսմ. վաճառականութեան, պէտք է յայտնենք և ամբողջ ուրոպացի վաճառականները պէտք է գիտնան թէ՝ մեր երկրին մէջ խիստ չատ պիտի գտնենք ուղղամիտ, պատուաւոր և պարկեշտ վաճառականներ, նոյն իսկ սա ժամանակներուս մէջ՝ ուր կը կարծուի և կը պնդուի թէ մանկութիւններ չատ կը պատահին։

Առեւտրական գործունէութեան բընական հետեւանքը եղող մանկութեանց մասին կարգ մը նախապարեալ գաղափարները հերքելու և Օսմանցի վաճառականներուն օտար հրապարակներու վրայ միշտ արժանացած վատահութեան և յարգին պահպանութեան առիթ խօսած առենիս, պէտք կը տեսնենք քանի մը խորհրդածութիւններ ալ ընել վերջին տարիներու մէջ Պոլիս հաստատուած նոր պանքաներուն մասին։

Ասկէ առաջ ուրիշ առիթ մը բուռ էինք թէ «Պոլսոյ մէջ պանքաներուն չառնալէն չատ մը անպատեհութիւններ առաջ պիտի գան։ Ասոնք յանախորդ չտեսնելու համար վերջին ատենան մը ցակցութեան մը պիտի սկսին, և Վարկն ալ իրեն ընծայուած դիւրութիւնները չարաչար պիտի գործածէ։ Նոր պանքաները պարտաւոր չեն միայն զբաղիլ հին պանքաներուն կատարած գործերով, քանի որ անոնցմէ իւրաքանչիւրը իր նախապատուած գործառնութեան մէջ մասնագիտութիւն և հեղինակութիւն ձեռք բերած է։ Իրաւ ալ նոր պանքաներուն համար իրենց գործունէութեան և չահու միակ միջոցը չի կրնար նկատուիլ հիներուն ճամբուն հետեւիլը։ Դրամատիրութեան մեծ ճարտարարուեստը երբ առեւտրական թուղթերու զեղչման միայն յատկացուի, — ինչպէս որ այս կարգի պանքաներ ամէնէն աւելի չատ կան Անգլիոյ և Ֆրանսայի մէջ, — այն ատեն չի կրնար նախնական պէտքերը իսկ գոհացնել վաճառականութեան և երկրագործութեան ճամբուն մէջ առաջդիմող երկրի մը։»

Մեր այն ատենի այս խորհուրդներուն սկսողը չեղաւ, և պատահեցաւ ինչ որ ըսած էինք։ Առեւտրականները իրենց ընծայուած վարկի դիւրութիւնները չարաչար գործածեցին, իրենց կարողութենէն վեր գործերու մէջ մտան, մեծ վնասներ տուին, և ահա առաջ եկան անկութիւնները։ Ուրեմն նոյն պանքաներն են որ մեծ մասամբ պատասխանատու են արդի տագնապին, որմէ կը գանգատին հիմա իրե՛ք ամէնէն ալ աւելի։ Բայց պանքաներու այս գանգատները կարեւորութիւն չունին և այս տագնապին մասին իրենց վերագրուած պատասխանատուութիւնն ալ գործնականապէս օգտակարութիւն մը չպիտի ունենայ։ Ամէն պարագայի մէջ եթէ դարման մը կարելի չէ ասոր, կարելի է սակայն տարածման արգելք մը դնել։ Եթէ նոյն իսկ կարելի ըլլայ մոռնալ նոր պանքաներուն բաժին ինկած պատասխանատուութիւնը և զայն անտիպ մը նկատել, կարելի չէ ներկային վրայ քաղ մը ձգել, որովհետեւ հոս ալ կը տեսնենք նոր պանքաները՝ իրենց իսկ չահուն և Օսմանեան վաճառականութեան վնասակար ընթացքի մը մէջ, որ կ'աւելցնէ իրենց պատասխանատուութիւնը։ Այդ պանքաները որ առաջ ծայրայեղ դիւրութիւններ կուտային, հիմա ալ ուրիշ վնասակար միջոցի մը կը դիմեն՝ ծայրայեղ զգուարութիւններ հանելով։ Ասիկա հին սխալ մը նոր սխալով մը դարմանել ըսել է։ Եթէ այդ պանքաները իրենց բռնած ընթացքին հետեւանքով առաջ եկած անանկութեանց մէջ քիչ կամ չատ վնասներու հանդիպեցան և մեր գուչակութեանց համոզուեցան, ասոր իբր դարման պէտք է միան իրենց նախադասային վրայ և նոր սխալով մը պէտք չէ ելլան մէկ օրուան մէջ ետ պահանջեն վաճառականներու տուած իրենց դրամները։ Անոնք կրնան նոր վարկեր բանալու մասին վարանիլ, բայց նախապէս բացուած վարկերուն հաշուեյարդարման համար ծայրայեղ խստութիւն պէտք չէ ցոյց տան։ Ամէնէն հաստատուն համբաւը, ամէնէն պարկեշտ և մեծ դրամագլուխ ունեցող վաճառականը որ նախորդ դրութեան համաձայն կարգադրած է իր գործերը, չպիտի կրնայ ինքզինքը փրկել նոյն պանքաներուն յանկարծօրէն իրենց ընթացքը փոխելու վտանգին։

Այս պանքաները իրենց բացած ընթացիկ մեծ հաշիւներէն զատ, մրցումի իմպուլսով սկսան առանց զանազանութեան ընդունիլ մ'այն երկու ստորագրութիւն կրող առեւտրական թուղթերը, որով «քաշեմ քաշես»ի թուղթերը և խաթեր համար պտնօները գարնան երիցուներու պէս առատացան հրապարակին վրայ։ Նոր պանքաներուն անգգուշութենէն նպատաւորուող այս «քաշեմ-քաշես»ի պտնօները զոհ ստորագրողները կրնան առանց չարաշահութեան և չարամտութեան վարուած ըլլալ, պէտք է կամաց կամաց մէջտեղէն վերցնել և այս բանին համար դարձեալ նոյն պանքաներուն օժանդակութեան պէտք կայ։ Մանաւանդ այս կարգի պարագաներու մէջ է որ պէտք է զգուշանալ արմատական միջոցներէ։ Եթէ պանքաներ իրենց յանախորդներուն իւրաքանչիւրին մասին առանց խզճամիտ քննութիւններ կատարելու, բացարձակապէս դադրեցնեն Վարկը, տարակոյս չկայ թէ դժուարին կացութեան մը պիտի մատնուին և իրենց վրայ պիտի հրաւիրեն ամբողջ պատասխանատուութիւնը տագնապի մը տարածման, որուն ծագումը արդէն իրենց ընթացքէն առաջ եկած է։ Առանց խօսելու բարոյական կողմին վրայ իրենց ընթացքին՝ որ չպատշաճիր երկրի մը տնտեսական գործունէութեան մէջ իրենց կոչուած օգտակար դերին կատարման, կարելի է բացարձակապէս յայտարարել թէ իրենց այդ վարմունքը ոչ միայն վաճառականութեան, այլ իրենց իսկ չահերուն դէմ է։

Այս կարգի առեւտրական դժուարութեանց, մանաւանդ մասամբ իրենց երեսէն առաջ եկած դժուարութեանց պատճառ է որ՝ պանքաները պէտք է պաղարիւն և ամուր կենան, և պէտք չէ ծանրացնեն հրապարակին վիճակը, իրենց անիմաստ իրարանցումներով։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Ուլայի Բ. ատիճան տրուեցաւ Էսքիրնէի կուսակալութեան Տէֆթէրտար Հաճի էֆէնտիի։ Միւթէֆմիզ՝ Պուլկար-Տաղըի Կայմ. հանքին Տնօրէն Մէհմէտ Հիլմի պէյի։

ՊԱՇՏՕՆ.— Վանի կավար գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Պաֆրայի գայմագամ Ֆէվզի պէյ, որուն յաջորդեց Սալահիէի նախկին գայմագամ Բիւշրի պէյ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.— Մէհմիտիէի Բ. պատուանշան տրուեցաւ Տէնիզլիի կառավարիչ Բէմալ պէյի։ Յրդ Մէհմիտի՝ Զարիֆի դրամատան արկղակալներէն Վասիլ էֆ.ի։

∴ Շէֆգաթի Ա. պատուանշան տրուեցաւ Տրապիզոնի կուսակալ Զիվէր պէյի Տիկնոջ։

ԿԱՑՍ. ԽՆԶՈՒԹ.— Եըլտըզի Կայս. Պալատին մէջ չաթաթ գիշեր Կայս. հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ Մէքլէմպուրկի դուքսին և դքսուհիին։ Կայս. Անձնական բանակին հրամատար Ապուլլան փաշա, մեծ համագլեսը հագած, Բեռա-Բալաս գնաց և հրաւիրեց հիւրերը, որոնք հանդիսական թափորով ժամանեցին Կայս. Պալատ։ Հացկերոյթին մասնակցեցան, բաց ի դուքսէն և դքսուհիէն ու իրենց հետեւորդներէն, գերման դեսպանը, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Սպարապետը, դատական, ծովային, ներքին, ելմտական, Եվգաֆի, հանրօգուտ շինութեանց Նախարարները, Պետական Խորհուրդի Նախագահ Սայիտ փաշա, Եպարքոսական խորհրդականը և պալատական աւագանին։ Ճաշի ատեն նուագախումբը ընտիր կտորներ նուագեց։ Սեղանէն ետք հիւրերը վերադարձան Բեռա-Բալաս։

Դուքսը և դքսուհին երէկ իրիկուան պայմանագրական կառախումբով մեկնեցան մայրաքաղաքէս։

ՀԵՐՔՈՒՄ.— Թուրք թերթերուն մէջ հետեւեալ հերքումը էր կարդացուած.— Իզմիր իր մարտ 27ի թիւին մէջ գրած էր թէ Արքունի Փոստարանէն կողմէ 60,000 ոսկինոց մէջտիրէի կոտորակներ պատրաստուած են որոնք բան առաջինն պիտի փոխուին ուրուած դրամներու հետ։ Այս լուրը բացարձակապէս անհիմն և անստոյգ ըլլալով կը հերքուի։

ՑԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐ.— Պոլսոյ եղեռնագատ ատեանը ի բացակայութեան դատեց Սմբատ Գաբրիէլեան, Մկրտիչ Հորարեան, Մկրտիչ Աբրամեան, Մարտիրոս Մանուկեան, Անդրանիկ Խաչատրեանի Սիմոն Բիւլիւ-Պոզոսեան, Վարդան, Արշակ, Խաչատուրի Աղաթոն Դրիգորեան, Սեղբակ Թիւրապեան և Պէրպէրեան անուն անձերը, որոնք փախստական են և յեղափոխական։ Դատարանը հաստատելով որ ատոնք խռովութեան գործադրման համար կարգ մը արարքներու և գործերու ձեռնարկած են, զանոնք դատապարտեց ցմահ բերդարգելութեան, քաղաքային իրաւունքներէ զրկման և անոնց գրաւուած գոյքերուն մատակարարութեան։

ՅԻՏՏԷՑԻ ընդհ. հիւպատոս և Պոլսոյ Պարսից դեսպան Իշխան Միրզա Բիզա Խանի եղբայրը, Միրզա Ալի Էքպէր Խան Պոլսոյ ընդհանուր հիւպատոս անուանուեցաւ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ՆՈՐ ՇՈՒԵՆԱՒԵՐԸ.— Շիրքէթի Խայրիէի կողմէ Անգլիոյ Արմսթրոնկ Տան յանձնարարուած երկու նոր չոգենաւերը թիւ 59 և 60 չաթաթ առաւ Պոլիս ժամանեցին և խարսխեցին Եալը-Քէօշկիի առջեւ։ Այս չոգենաւերը 63 և 5½ թիւերուն ձեւով չինուած են, բայց աւելի լայն և աւելի երկայն, զոյգ մեքենա և զոյգ պտուտակ ունին։ Երեք յարկ ունին, լայն սրահներով, կողմնակի խուցերով, դեղեցիկ կահաւորուած և կազմակերպուած և եղկտրականութեամբ կը լուսաւորուին։ Ասոնք Շիրքէթի ամէնէն կատաելագործեալ չոգենաւերէն են և մեծ չոգենաւերու չափ ուղեւոր կրնան առնել։

∴ Շիրքէթի Խայրիէի Համիտիէի համար գնուած Հաւր նաւաձիգն ալ Պոլիս ժամանեց նոյն չոգենաւերուն հետ և խարսխեց։ Հաւր զոյգ պտուտակ ունի և խիստ տպկուն է։ Պիտի կրնայ ոչ միայն Սեկնիկի ծոցին մէջ նաւեր քաշել, այլ եւս յարմար է ուղեւոր փոխադրելու։ Այս չոգենաւը ազատարար նաւ մըն է միեւնոյն ժամանակ, որով այդ բանին համար ալ պիտի գործածուի։

ՀԱՄԱԺՈՂՈՎ.— Պերլինի մէջ գումարուելիք առողջապահական միջազգային համաժողովին օսմ. պատուիրակ կարգուեցան Պերլինի դեսպանատան խորհրդական Սլի Իւսան պէյ և ծովային լաբիչներէն Տօքթ. Բաշիտ պէյ։

ԲԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ կը ծանուցանէ թէ Պոլսոյ և արուարձաններուն մէջ գտնուող առեւտրականները և արհեստաւորները իրենց գործածած չափերն ու կշիռները ամէն տարի Մարտին սկսելէն մինչեւ Յունիսի վերջը պէտք է տանին կշիռներու վարչութեան և մասնաճիւղերուն, և կնքել տալով զանոնք վճարեն որոշեալ տուրքը։ Այս պայմանաժամէն ետք, մասնաւոր պաշտօնեաներ քննութեան պիտի սկսին ամէն կողմ, և երբ գտնեն չկնքուած չափեր և կշիռներ, ո՛չ միայն օրինական տուրքը պիտի գանձեն, այլ նաև տուգանք ալ պիտի առնեն անոնց տէրերէն։

ՄԱՀ — Կայս. անձնապահ բանակին սպայակոյտին ֆէրիկներէն և սպարապետութեան հաշուակալութեան վարչութեան Ա. ճիւղին նախագահ Մէհմէտ Բէյրի փաշա որ հիւանդ էր մնացեալ։ Վարած էր զինուորական կարեւոր պաշտօններ։

ԱՐՀԵՍՏԱՒՈՐՆԵՐԸ.— Կանոն է որ երբ խանութպան մը կամ արհեստաւոր մը (հսնաֆ) իր տեղը փոխէ, իր քէղխիւտային Իլմիխապէր մը առնելով, պէտք է դիմէ Արհեստակցութեան դիւանին և արձանագրել տայ և իր թէղքերէն ալ փոխել տայ։ Այս պարագան չյարգուիր, և Արհեստակցութեան հասոյթը կը վնասուի։ Հետեւաբար որոշուեցաւ որ ասկէց ետք թաղապետական Շրջանակներու մէջ առանց փոխադրութեան գործողութիւն կատարելու, երբ տնտուի հսնաֆ մը որ ուրիշ թաղի մը և թիւի մը յատուկ իր թէղքերէն ուրիշ տեղ մը և տարբեր թիւի մը համար ալ կը գործածէ, տուգանքի պիտի ենթարկուի։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ Սամսոնի և Սվազի մէջ երկրորդ թղթատար մը հաստատուած է, առեւտրական դիւրութեան համար։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ Բրենսիբեան Մարիա չոգենաւը որ Պուրգաս կղզին առաջ խրած էր, ազատուեցաւ, և Պոլիս բերուեցաւ նախնական նորոգութիւններ կրելու համար։ Ետքը պիտի նորոգուի իտալական նաւարանի մը մէջ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՆԱԻԱՐԵԿՈՒԹԻՒՆ.— Քսաբերինա անուն օսմ. երկկայմ նաւը որ Պոլիսէն Սիրէ կ'երթար, Սեւ Ծովի մէջ սաստիկ մրրիկի մը բռնուեցաւ և Քէօսթէնճէի մօտ խրեցաւ։ Ալիքները անիմայ կը հարուածէին զայն և չղթան խզելով նետեցին ծովեզրէն 150 մէթր անդին աւազուտքին վրայ։ Մարդիկը ազատուեցան, բայց նաւը կորուած կը համարուի։

∴ Անցած հինգշաբթի գիշեր Պոլսէն Իտտանբօ գացող Մախսուսէի Եսրէտիս չոգենաւը զարնուեցաւ 15 թօնոնոց Այա-Թրիասա նաւին որ 15,000 օխա աղ բեռցած էր։ Նաւը ճեղքուեցաւ և ընկղմեցաւ, իսկ մարդիկը ազատուեցան Մախսուսէի չոգենաւին կողմէ։

∴ Անթալիոյ վաճառականներէն Թոչ Օղլու Սթրաթի սեփական Միխաիլ անուն 15 թօնոնոց նաւը երբ կիպրոսէն Անթալիա կ'երթար, չկրնալով մրրիկին դիմանալ խրեցաւ Աք-Սույի և Սօղուճաք Սույի միջեւ։ Արխատի անուն խոշոր մակոյկ մըն ալ Անթալիոյ նաւահանգիստին մէջ ցամաք ինկաւ և խորտակուեցաւ։ Պօշի անուն նաւն ալ որ նոյն տեղէն բրինձ և չաքար բեռցած Ալայիէ կ'երթար, մրրիկին ուժէն խորտակուեցաւ և ընկղմեցաւ վաճառքներուն հետ։ Մարդիկը ազատուեցան։

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ.— Էսկէյշէհիրէն եկած վերջին լուրերը կ'ըսեն թէ քաղաքին մէջ ջուրերը սկսած են քաշուիլ, բայց դաշտերը դեռ իրենց լիճի վիճակը կը պահեն։ Շատ տեղեր, մանաւանդ Էսկիբրիի, Ալբիքէօյի Սարբէօյի, Պիպէրի կողմերը ցանքերը մեծապէս մնասուած են։ Երկաթուղիի գիծերը տեղ տեղ ջուրի տակ ըլլալով, կառախումբերը կանոնաւորաբար չեն բաներ։ Ատաթազարէն ալ կը տեղեկացնեն թէ ջուրերը՝ որոնք 60 սանթիմէթր մինչեւ բարձրութիւն ունէին, սկսան քաշուիլ։ Կառախումբերը կը բաներն կանոնաւորաբար։ Գոնիայի էլմալը քաղաքին մօտէն անցնող գետը յորդեցաւ և ողողեց նոյն դաշտագետինը մինչեւ ցանքերուն։ Բուսիլիի կողմն ալ ջուրերը սկսած են քաշուիլ։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Գողեր մտան առջի օր ժամը 9ին ատենները Բուզկուանտաք, Բարաքլը անուն Յոյնի մը տունը և տարին մօտ 120 ոսկինոց զուարդեղէն, դրամ և արծաթեղէն։ Ոստիկանութիւնը խստիւ կը փնտռէ հեղինակները։

ԱՆԶՈՒՇԱՒԹԻՒՆ.— Սարը կիւզել բնակող կոչվաճառ Սիւլէյմանի չորս տարու աղջիկը՝ երբ տան պարտէզը միս մինակ կը խաղար, աւազանին մէջ ինքզինքը դիզելու համար կը ծռի ու անա մէջը կ'իյնայ։ Խեղճ պզտիկը թէև կը պօռայ կը կանչէ, բայց չեն լսեր, ու կը խեղդուի։

ՀՐԴԵՀ ծագեցաւ Բեռա-Բալպուրնու նպարավաճառ Սարգիսի տան վերնայարկէն և միայն մէկ սենեակ այրեցաւ։

ՀՐԴԵՀ.— Երէկ առաւ ժամը երկուքին ատենները հրդեհ ծագեցաւ Ագաբրայ, Ճերրահ Փաշա բաղնիքին կից գտնուող բեռնակիրներու յատուկ սենեակէն։ Հասած անմիջական օգնութեանց չնորհիւ միայն նոյն սենեակը այրելով, կարելի եղաւ հրդեհին առաջքը առնել։

ՆՈՐ ԵՒ ԿԱՐԵՒՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պուհs Խաչատուր Միսարեան
եւ իրեն ժամանակակից իմացականին
վրայ հայեացքներ

Դրեց՝ Ե. Գ. ՄԸՄԸՆԱՆ

Այս բանաստեղծական հատորը, որ կը պարունակէ 19 դարու Թուրքահայոց՝ իմացական ու արուեստական վիճակին վրայ շատ կարեւոր տեղեկութիւններ, 140 էջի մէջ, լոյս տեսած է կոկիկ տպագրութեամբ և կը ծախուի Պոլսի գրավաճառներուն քով։

Գին 7½ դրուշ

Գաւառներէն մեծաքանակ (20 է աւելի) և կանխավճար խնդրողներու համար 25% զեղչ։ Գրել հեղինակին անուանն ի Զարդարեան գրատուն, Կ. Պոլիս, Զաքմաքճիլար։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ԶԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԿՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	102.11½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	102 15
Երեկուան էն բարձր գինը	»	102.22
» էն վար գինը	»	102.10

ՐՈՒՄԷԼԻի ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	148.50
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	148 62
Երեկուան էն բարձր գինը	»	148.35
» էն վար գինը	»	148.50

Շիրքէթը Խայրիէ Օ. Ո. 42.50
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ Օ.Ո. 4.95
Միսիրի Պանքա 6.—

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԱՍԿԱՆՈՒՆԻ

«ՄԱՆՉՈՒՍԻ...» ԱՐՆԱԴՍԱԼԻՑ ԹԻՐԹՈՆԸ — 66
ԴԻՐԱՔ — ՍԱՀԱԿՍ — ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ — ՊՈՏՏԻՆ

Խարտեաշ Մազը

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ԱՆԺԵԼԻՆԱ ՎԷՐՏԻՅԷ

— Վաղը կէս օրէ առաջ քոյրամօրէններուն բնակարանը տանելով ոճիրը գործուած ոճնեակին մէջ պիտի հարցաքննեն։

Ահ, խեղճ աղջիկը որչափ պիտի նեղուի արդեօք այդ ահռելի վայրկեանին։

Այս խօսքերը լսելով Զէֆիրին սկսաւ բարկութենէն ակռաները կճրտացնել։

— Ահ մարդուս արիւնը գլուխը կը ցատկէ, ըսելով պոռաց։

Ֆլօտ խօսքը շարունակելով,

— Անկէ եաքը դիակնարան պիտի տանին, հոն մասնաւոր բժիշկ մը պիտի քննէ թէ իրօք Թէրէզի գլուխէն բռնի խուրջ մը մազ բրցուած է, սակէ առաջ բանտին մէջ թէև այս տեսակ փորձ մը ընել ուզած են, սակայն Թէրէզ հակառակեր է և թելը անգամ դպչելու չէ թոյլատրեր։

— Է՛ ի՛նչ վատ մարդիկներ են ասոնք, Աստուածի իմ պոռաց Զէֆիրին։

Ֆլօտ խօսքը շարունակելով։

Աղջկան գլուխէն խուրջ մը մազ կտրելով, հաղարապետին ափին մէջ դանուած մազին հետ պիտի բաղդատեն, վերջապէս խեղճ քոյրիկս խելքէ մաքէ վեր տանջանքներու ու արհամարհանքի պիտի ենթարկեն։

Երիտասարդը չը կրցաւ խօսքը շարունակել և սկսաւ դառնակսկիծ կերպով հիկեկալ, մինչ Զէֆիրին բարկութենէն կրակ կտրած, իբր թէ աղջիկը անարգող վատերուն գլխուն զարնելու շարժում մը ընելու համար բռունցք վերցուց։

Յետոյ սրանեղած ձայնով մը։

— Վաղը անպատճառ ծրագիրնիս պիտի գործադրենք այնպէս չէ՞, հարցուց։

—Այո՛, անպատճառ պատասխանեց Ֆլօտ, Փագէթի լո՛ւր տուիր այս մասին։

— Անցեալ իրկուն երբ իրեն հարցուցի թէ, կուզէ՞ր ձեզի ծառայութիւն մը մատուցանել, հաւատարիմ պարտիզպանը պատասխանեց թէ՝ քու սիրոյդ և թէ Փիլիպէնի համար կեանքը վտանգի տակ դնելն իսկ աչքին առած է։ Ամէն բան տեղն ի տեղը հասկցուի իրեն, վաղը որոշեալ ժամուն կատարեալ պատրաստ պիտի գտնուի։

— Շատ լաւ յարեց Ֆլօտ, հիմակ այլ ևս ուրիշ խօսելիք մը չունինք, պէտք է հանգիստ քուն մը քաշենք որովհետև վաղը մարմնական ուժի սահպողական պէտքը պիտի ունենանք։

Ֆլօտ գետինը փռուած ներքանցին վրայ երկնցաւ։

Խրճիթը վերջին ծայր խեղճուկ երեւոյթ մը ունէր, պզտիկ հովէ մը փչելու ատիճան խարխուլ էր ու փլփլած, ամբողջ կարասիները երկու աթոռ, պառառած ներքանոց մը, մէկ երկու թեւեակ և քանի մը ձկներբսի ուռկաններ էին։ Զէֆիրին կ'արգահատեր խեղճ երիտասարդին վրայ, որ իր փափուկ անկողինէն հրաժարած ճակատագրի դառն հարուածէն կը տառապէր, գիշեր ցորեկ անձկալի ու խղճալի կեանք մը անցնելով։ Բայց Ֆլօտ այն ատիճան ինքզինքէն ելած էր որ այս պահուս իբր թէ Բիւ տէ Տամ փողոցի իրենց տանը գարդարուն ննջասենեակին հանգստուէր։ Մահճակալին մէջ կը հանգչէր։ Ներքանոցին կէսը Զէֆիրինի հանգստութեանը յատկացնելու համար մէկ կողմին վրայ կծկուելով քնացաւ։

Զէֆիրին քնանալ կեղծելով պահ մը անշարժ պառկեցաւ, յետոյ տեսնելով որ Ֆլօտ մէկ մէկ կը քնանար կամաց մը ել ելով աթոռի մը նստաւ և երկու ոտքերը ուրիշ աթոռի մը երկնցնելով սկսաւ խորունկ խորունկ մտածել։

Դուրսը մուրեալական լռութիւն մը կը տիրեր, երբեմն երբեմն Սէնի ալիքներուն քարափին հպումէն յառաջ եկած ազմուկը ընդհանուր այս լռութեան ոգին կը սարսռացներ, հեռուի փողոցներուն մէջ շրջագայող գիշերապահներուն սուլիչին ձայնը տխրասարսուռ ազդեցութիւն մը կ'ընէր հինաւուրց զինուորականին վրայ, մինչ գորշագոյն երկնակամարին մէջ ամբողջ երկնքամարին մէջ ամբողջ վեհութիւնը սատեղազարդ գիշերներու կարասովը կը տոչորէր։ Ահարկու ստուերներ կը տատանէին գետին օձագալար մակերեսին վրայ, զոր երբեմն կանչուկ պուրակներու նկարագեղ ցոլացումը կը պանծար իր յստակ ու վճիտ ալիքներու մէջ։ Հեռուն, շատ հեռուն սխտաւոր հոգիներու հաճոյավայրերը լուսոյ հրներանգ տրցակներու մէջ կը պպզոյին զուարճութեանց ու զվարճութեանց թոհուբոհին քաղաքի գարշարուրումներուն ալիքները խտացնելով օդոց խաւարածին խաւերուն մէջ։ Հինաւուրց զինուորականը յանկարծ տեղէն ցատկելով պատուհանին քով վազեց և իրզինուորական ականջները սրելով պահ մը չորս կողմը ուշադրութիւն ըրաւ, դուրսը մարդ մարդասանք, ձայն ձուն չկար, ճակատը կրակներու մէջ կը վառեր, գլուխը դուրս հանեց պատուհանէն զով օդ մը շնչելու համար, փչող քամին մեղմիկ սուլումները գգուեցին ու զովացուցին ծերունիին թոռմած ճակատը, ազատ չունչ մը առաւ։ աչքէն արցունքի կաթիլներ կը հոսէին հին օրերու յիշատակներ, առոյգ տարիքին հերոսութիւնները իրենց տոգանցումը կընէին անոր մտքին մէջ, Հեռուէն բարիշ քաղաքը լոյսերու մէջ կը շողար ու կը պպզար։ Ծերունին յանկարծ աչքերը այն կողմը յառնց և արհամարհական ու տենդոտ չեչոյ մը։

(Շարունակելի)

ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՐԻ ՆՈՐ ԲԱՌԱԳԻՐՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲՍԱՃԵԱՆԻ

Հրատարակեց Դ. ՍԱԳԱՅԵԱՆ

(2 ՀԱՏՈՐ)

Ա. հատոր հրատարակուած. գին 20 ղրշ.
Բ. » ընդ մամլով

Բաժանորդագրութիւնը կը շարունակուի ցմիրդ դեկտեմբերի. 2 հատոր միասին 30 ղրուշ կանխիկ։ Փափաքողք պէտք է փութան դիմելու հետեւեալ կեդրոններու։

ՍԱԳԱՅԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ, Ղալաթիա, Գուլտուլնոյ խան թիւ 7.

ՊԱՎԼՈՍ ԳՐԱՏՈՒՆ, Պոլիս, Զաքմաքճիլար։

Կը գտնուի նաև բոլոր գրավաճառներու քով։

ՏՕՔԹ. ԻԶԶԷԹ ՔԵԱՄԻԼ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ԱՓՐՈՏԻԴԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ցիշեալ բժիշկը որ մորթային և ափրոտիդեան հիւանդութեանց իր մասնագէտ ծանօթ է արդէն, այս անգամ բժշկական վերջին կատարելագործեալ մէթոտներուն համաձայն կը դարմանէ բոլոր մորթային հիւանդութենէ վարակուողները, ինչպէս նաև քիչ ժամանակի մէջ և կատարեալ ճարտարութեամբ ու անգամ մրն ալ չկրկնուելու պայմանաւ կը դարմանէ ջերմամիզութեան ամէն տեսակները։

Ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 8էն մինչեւ 10½ կը գտնուի Սիրքէճիի սթամբոլին դիմացը Արէնաքի էֆ.ի դեղարանը։ 2—10

ՏՕՔԹ. Խ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Ցիշեալ բժիշկը մասնագիտութիւն ընտրած է իրեն ծնդամիզական եւ գաղտնի հիւանդութիւնները, որոնց ամենաւերջին դարմանները կ'ուսումնասիրէ միշտ եւրոպական բժիշկներու հետեւողութեամբ։

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր բաց ի կիրակէ, ժամը 3—11 Պահէճ Դարու, շաքարավաճառ Հաճի Պէքիրի դիմացը, սեղանաւորին վերնայարկը, Թիւ 19 դարմանատան մէջ։ Առաջին այցելութիւնը ձրի է, իբրեւ ապացոյց մը վստահելի դարմանումին։ 6—50

ՊԷՕՅԻՒԳ ԷԼՊԻՍԷ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Դ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ Վէ ՇԻՒՐԷԳԵԱՆ

Իսթանպոլ, Սուլթան Համամբցեան Թօփխանան խանքն թէմիլ 2Ո գաթքցեան

Էլպիսէ մաղազալարը մշանընտրեալ եւ մեր էսկի վէ էն գիտաէ քէսպի Լմենիէթ իթմիլ օլան վէ 1871 սէնէսինէնէ թէշէքքիւ օլունան Դ. ԷՐՄԷՆԵԱՆ պէօյիւք էլպիսէ մէքտէբիսինա, էսկի եամ ու խուլմանքեր վէ մէքանիզմը ուսլու թէպտիլ իթմէքտէքտիր մուտա, սոնիր վէ միւասիրի պու. սէքիս պիր գաթ ասլա ինդիրմէթ վէ թէքմիլլէ պէզլի զայրէթ իսթէրէք, Թօփխանէ խանքն, ուսմանի քքինի գաթքնը քէնտուսէնէ հասր վէ մաղազալարնը թէվէուսու էյլէմիլ պիր։

1. Օրասա մէշհուր էլպիսէլէրին ասի մասա գուսմալ վէ պիշիմլէրինի,

2. Գուսմալարքն մէթանէթ վէ զէուք էթմէն,

3. Ֆիլմքլարքն զայէթ միւթէսիլ, վէ էլվէրիշլի օլմասնը։

Բէյիւլան կէօրէն միւթէրէմ միւլաթէրլէրին մէզքիր մաղազալարրմզուսան այբլմայանճազլարնը գավիլ լմրնեզ։

Մէզքիր մաղազասա էօյլի իւզէրինէ ամ էլպիսէ եարբլմազասա արը։

ՖԻՑԱԹ ՄԱԳԹՈՒ

ԲՈՂԱՐ ԵՒԻՆԼԷՐԻ ՏԷ ԱՋԶԴ ՏԸՐ 50 14

ՏՕՔԹ. Ա. ԵՈՐԿԻԱՏԷՍ

ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՄԷԹՈՏՈՎ

ԵՒ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԲՈՒԺԷ ՄՈՐԹԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԳԱՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԸ ՈՐՈՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆ Է

Տօքթ. Ա. Եորկիատէս որ գաղղիական ախտի և մորթի հիւանդութեանց հանրածանօթ մասնագէտ Տօքթ. Ֆաւռնիէի օգնականը եղած է Բարիզի մէջ, այս անգամ հիւանդները բժշկական նորագոյն ու կատարելագործուած մէթոտներով կը բուժէ իր դարմանատան մէջ՝ Բերա Այնալըյոլը, շաքարավաճառ Լեզոնի վերնայարկը առաջին յարկի աքարթմանը՝ ամէն օր կէսօրէն մինչեւ իրիկուն։

Մասնագէտ է մասնաւորապէս մաղի լուսուկ ամէն տեսակ հիւանդութեանց, եւրոպական վերջին դրութեամբ հիւանդը կը բուժէ ուզողու թափիր գլխու թեփն ու քիթը։ Մորթային հիւանդութիւն ունեցողները Երեքշաբթի, Հինգշաբթի և Շաբաթ օրերը (Ը. Թ.) ժամը 6էն մինչեւ ութ կ'ընդունի։ 40 - 39

ԹԻԹԵՆԹՕՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԲԱՐԻԶ 1828—1829

1828 L'UNION DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԲԱՐԻԶ 9, ՐԼԱՍ ՎԱՆՆՈՄ, 9

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	միլիոն ֆրանք
1905ին գանձուած ապահովագին	39	» »
Մինչեւ 1905ի վերջը հատուցուած վնասք	460	» »

Ինչպէս այս թուականներէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստի գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որն ոչ նսկայ եռաստիճան մը կ'ըսենք ԻՒՆԻՈՆԻ ապահովագրելոյց։

Արեւելքի համար մասնաւոր գեղեցիկ սակացոյց. նպաստաւոր պայմաններ անհամեմատ կերպով աւելի ԴԵՐԱՁԱՆՑ քան ուրիշ, ո՛չ է ընկերութեան պայմանները Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն ժամանակակից։ Օրինակի համար՝ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՈՅԻՏԻ, ԵՒՆ., ԵՒՆ.։

Ընկերութեան Դրամատունն է՝ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն

Ընդհ. Տնօրէն — ՍԻՄՈՆ ՔԱՑՍԷՐԼԵԱՆ

Գլխ — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Սթամբուլ, Սուլթան Համամ, Քաթիբբէք Օղլու Բաղաժ

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

LUX LUMIERE

ԼՈՒՍԱՒՈՐ ԼՈՅՍ

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՔԱՐԻԼԻ ՓԱՅԼՈՎ

Յաջողութեամբ պսակուած գլուխ մը

Այժմ ծանօթ լուսաւորութեանց

ԱՄԷՆԷՆ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆՆ ԵՒ ԶՕՐԱՒՈՐԸ

ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սմբոյ չինուածք, պարզ գործիք, չատ դիւրին գործածութիւն, ինքնայարմ, առանց մղակի, առանց ճնշիչի, մաքրուելու անկարօտ առանց չչուկի և վաթրիպաթէօրի մէջ առանց ասեղի։

Ընդհանուր գործակալութիւն

Ղալաթա Ինճայէ խան թիւ 52

1 — 20

HUILE DE HOGG de FOIES FRAIS de MORUE

ՊԱՀԱՆՋԵՑԷ՛Ք

Ք. Բ. ՀՕԳԻ

ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԹԱՐՄ ԻՒՂԸ

Միակ գործարանն է որ կ'երաշխաւորէ անարատ, աղդու և դիւրամարս իւղ մը, ամէն երկիրներու բժշկական մարմնոյն կողմէ գնահատուած։

Կը ծախուի դեղի բոլոր մթերանոցներուն և դեղարաններուն մէջ։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼ

ԹՕՆԹՈՒԱՆ ՊԼ. Է. ԾԱՆԵՐ

Եռասուքեան խան թիւ 23, 25, Կ. Պոլիս

36-50

ՀԱԶԱՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

ՀԱԳԴԵՑԻ ԵՒ ԷՄՐԻՄԻ ԹԱՑՏՂԱՆԸ

Ներքոյիշեալ ներածուած խայծդանի ցուցակը ամէնէն նոխամեծարը, այս խայծդանը, որ Յունաստանի Աղուեսաթը Ջուլամանդէսէն որժանքի արժանի նկատուած է։ Անուշահամ է և բնու. ատամքով չխանգարեր։ Ամանեան արուեստի բժիշկներու գնահատման արժանացած է. և մասնաւորապէս յանձնարարուած է հանդուցեալ Տօքթ. Եորատանեան էֆէնտիէ։ Այս խայծդանը եթէ ըստ դէպքի մը խմուելիք ջուրին խառնուելով ամբի. ամէն կարգի տարբեր, հիւանդութեանց դէմ կը պայքարէ մարդ։

Արդապէս կը բուժէ հոգը, հարբուխը, կուրծքի իկուած քիթը, պօնիր դժուարաշնչութիւնը. թոքախտ սկզբնաւորութիւնը մարմի հիւանդութիւններ և ծնդոտան դարձարաններու ասնանգամաբիւնը։

Կ. Ծախուի Պարտեզագործաց ամէն մեծ տեղարաններու և բեղի մթերանոց [illegible]

ԱՊԱՌԻԿ

Ֆ ԱՄԻՍ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄԷՆ ՅԵՏՈՅ ԱՆՊԱՅՄԱՆ ԱՊԱՌԻԿ

50000Է ԱԻԵԼԻ ՏԵՍԱԿ ԻՐԵՂԵՆՔ 5000

Տեղական և Բարիզի 14 և 18 ատիճան ոսկւոյ վրայ բազմատեսակ գոհարեղէններ. օղ. մասնի, ասեղ, և այլն. նաև անուններու սկզբնատառով գոհարազարդ մատանիներ, ոսկի, արծաթ ժամացոյցներ և նորաձեւ շղթաներ, ասոնցմէ զատ ամէն եղանակի յատուկ պատրաստ և չափու վրայ զգեստներ, կօշիկներ ու գլխարկներ, արանց, կանանց և տղայոց համար։ Նաև մուշամպա վերարկուներ, բուրդէ և մտաքսէ շրջազգեստի կերպասներ, պատրաստ ճերմակեղէններ նաև խասա, ամերիկան, պասմա, և այլն, և զարդի վերաբերեալ պիտոյք, մեքենաներ՝ լուացքի, լուսանկարի, կրամաֆոն, ինչպէս նաև կարի (ճօնս, Նովման) և այլն։

Ունինք նաև եւրոպական նուրբ ճաշակով պատրաստուած կան կարասիք, հիւրանոցի, ննջասենեակի, ճաշարանի և խոհանոցի վերաբերեալ ամէն իրեղէնք, ամէն տեսակ վառարաններ, նաև բաղնիքի, խոհանոցի եւրոպական շարժուն օճախ եւն.։

Վաճառատունս իր տեսակին մէջ միակն է որ չհասած է հանրութեան վստահութիւնը, գնահատուած է նաև իր ազատաց տոկունութիւնը, նրբութիւնը և ժամանութիւնը։

ՄԱՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ՁԵՒԱՑ

Կանխիկ գնողին % 5 զեղչ

Շաբաթական եւ ամսական վճարմանց համար հաւատիչներ միշտ պատրաստ են։

Հաճեցէք դիմել ՀԵՐՃԱՑԻ վաճառատուն

Մեծ Շուկայ, Ոսկերչաց Մեծ Փողոց թիւ 13,

ԶԸՐԱԱԹ ՊԱՆՔԱՍԸ ԲԻՑԱՆՔՈՍԸ

ՀԱՍԸԼՈՒԹԸ ՄՈՒՀՇԱՀԻՐՅՆԻՆ, ՄԷՍԱՐԻՔԸ ԻՕՖԵԱՆԻՅԷՍԻՆԷ ՄԱԽՍՈՒՈՒ ՏԸՐ

Իբրահիմէէր Տէրսսատէթսէ Զրաաթ Պանքասըյա Օսմանլը Պանգասընճատն վէ թաշարարտա մէգիիր պանգ շիրուպաթրնատն թէէտիյէ օլունուր։

ԵԷՏԻՆՃԻ ՔԷՇԻՏԷ 1 ՄԱՅԻՍ 323 ԹԱՐԻԽԻՆՏԷ ՏԷՐՍԱՍԷԹՏԷ

Թիճարէթ վէ Նուճաա նէզարէթը ճէլիլէսի տարէսիճտէ ալէճէճ իճրա իսիդէճէք տիր։

ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ՄԷՃՄՈՒՐԸ ԱՏԷՏԻ 175,000

ԻՔՐԱՄԻՅԷ ԳԱԶԱՆԱՃԱԳ ՊԻԼԷԹԼԷՐԻՆ ԱՏ-ՏԻ 35,000

ՊԻՐԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻՅԷ 300,000 ՂՐՈՒՇ

ՅՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻԷ	ՅԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻԷ	ՔԻՆՃԻ ԻՔՐԱՄԻԷ
100,000 ՂՐՇ.	50,000 ՂՐՇ.	20,000 ՂՐՇ.

ԻՔՐԱՄԻՑԵԼԷՐԻՆ ԱՏԷՏ ՎԷ ՄԸԳՏԱՐԸ

1	Ասկս	300,000	Ղուրուշ	Իրամիչ		
1	»	100,000	»	»		
1	»	50,000	»	»		
1	»	20,000	»	»		
6	»	60,000	»	»	պէճէրի	10,000 ղուրուշ
10	»	50,000	»	»	»	5,000 »
20	»	40,000	»	»	»	2,000 »
60	»	60,000	»	»	»	1,000 »
400	»	200,000	»	»	»	500 »
3000	»	240,000	»	»	»	80 »
31500	»	630,000	»	»	»	20 »
35,000		1,750,000				

Քէյիֆէթ մաւամէլէսի Զրաաթ Պանգասը Մէէլիս Իսարէսի հէյէթիյլէ մահասէպէհի վէ Մալիյէ Նէզարէթը ճէլիլէտիյլէ Տիվանը Մուհասէպաթասն վէ Օսմանլը Պանգասընճատն թիյին օլունան զէկամ միվանճէկսինէ իճրա օլունուպ, դանդրան իքրամիլէնէ պիր կէօնա թէնզիլաթ իճրա իտիլմէքտիր՝ թէմամը թէմամլանա վէ մէքտուբ 20 գունուշ հիսարայյա թէնզիլէ օլունանդր էկսիք քէյֆէթ էնսարլատա ասիր հէր կիւն չէքիլէն նամէրօլար էրթէսի կէնիւ կոզէթալալա իլան իտիլէնէք տիր։

Պիլիթէր՝ Տէրսսատէթսէ Զրաաթ Պանգասը իսարէի մէրքէզիյէսի իլէ Բէօբրիւնին Սթանպոլ հիւկիմիանէքի բիւնքո չիւպէսինէն վէ Թաշրասա Զրաաթ Պանգասը չիսէ վէ սանդրգլարը իլէ Պանգը Օսմանի չիւպէլէրինէ ֆիրուխտ օլունուր. Քամ իրիպարչա 25 սանտ պիլէթ սլսն քիմէլէ 100ատ ալթը իքրամ իտիլիր. վէ Ճարլիք քէչիրմէէն պիր հիւն էվվէլինէ գասար իլատ օլունան պիլէթլէր իսթիրասա օլունուպ պէտէլի կէրի վէրիլիր։

ԹԱՄ ՊԻԼԷԹԻՆ ՃԻԱԲԸ 1 ԱՏԷՏ ՍԻՄ ՄԷՃԻՏԻՑԷ

ԵՐԲԻՄ ՍԻՄ ՄԷՃԻՏԻՑԷ

ԲՈՒՊ ՊԻԼԷԹԻՆ ՃԻԱԲԸ 5 ՂՈՒՐՈՒՇ ՏԸՐ

ՓԱՍՏԱԲԱՆ ՍՈՒՊՉԻ ՔԵԱՄԻԼ

ԴԱՏ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ, ԳՈՐԾԻ ՏԷՐ ՄԱՐԴՈՑ ԵՒ ՄԱՆԱՒՈՐԱՊԷՍ ՎԱ ՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՐՈՒԹԻՒՆ

Ղալաթիա, Եէր-Պլը ճամիի եսեւի դրան կից Եօռսան խանի մէջ, թիւ 7

Փաստաբանական վարձքը դատը լրանալէն վերջ միայն կ'առնուի։

Դրամենակիս կողմանէ տանձնուած դատերուն դատական ծախքերը մեր կողմէն կարելի է վճարել։

Երբ վաճառականք իրենց դատերը և անգիտաբանները ապօնրմանի եղանակաւ լանձնեն, բաժանորդագիրը տարեայն վերջը կը գանուի։ 10—10

ԼՕՔՈՒՄԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Կ. Պոլիս, Էսկի Զապիթի, Պաղտաս օրթիին տակը

ՍԱՐԳԻՍ ԱԼԱՄԵԱՆ

Լօքումի ամէն տեսակները, պոլ, ֆըսթըքլը, սագբզլը, կիւլիւ, վակ եաղլը և ուրիշ ամէն տեսակ լօքումներ կը ծախուին մեծաքանակ և փոքրաքանակ։ Գաւառներէն եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և ճշդութեամբ։

Գին դիւրամատչելի

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՇՃԵԱՆ ԳՈՏԱՆ

Իլավիի եէնի եէմէք ֆիքապը Ալաթուրֆա վէ Ալաճռանկա

Ամէն տունի և ամէն տանտիկնոջ անհրաժեշտ այս գիրքն հրատարակ եղած է մաքուր տպագրութեամբ. 160 էջով. կը պարունակէ 300է աւելի կերակուրներու տեսակներ։ Գիրն հայերէն, լեզուն տաճկերէն է։ Համով հոտով կերակուրներ, բազմատեսակ անուշեղէններ ու խմորեղէններ պատրաստել փափաքողներն 5 ղրշ. տալով պէտք է գնեն հատ մը, և ուրկէ որ ուզուի իրենց հասցէին կը ղրկուի 5 ղրշ.ի փոխով։ Դիմել Պոլսոյ Զաքմաքճիլար, Թիւ 29։ 10—8

ՀԱՃԻ ՍԱՐԻՄ ՈՐԴԻՔ

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Ի Բանկալթի, Հարպիյէի դիմաց

Բոլոր Բերայի մէջ հանրածանօթ մրակ Հաճ այս Շաբարատաճառատունը, իր բազմաթիւ յանախորդաց գոհացում տալու համար, այս անգամ Բանկալթի մէջ մասնաճիւղ մը բացած է, ուր ամէն տեսակ պատրաստ կը գտնուին ճոխ մթերք մը չաքարեղինաց, եւրոպական ու տեղական անուշեղէններու, խմորեղինաց և հարատեկան հանդիսներու յատուկ ամէն տեսակ իրեղէններու։

Զատկի առթիւ ընտիր կարագով և կամ շարաղով պատրաստուած առաջնակարգ «չէորեկ»ներ ալ կը գտնուին։

Զաքաւոր գին, ճշդութիւն, արագութիւն։ 50—17

ԱՂԵԹԱՓՈՒԹԻՒՆ

Ե Ի

ՊԱՐԷՐԻ ԱՂԵԿՊԵՐԸ

(Ամբողջ Թուրքիոյ մէջ մենաշնորհ առնուած է)

Պարէրի, առանց զպանակի քարուչու կոտուով չինուած՝ կակուղ աղեկապերուն ամբողջ աշխարհի մէջ գտած ջերմ ընդունելութիւնը, քաջալերած է հնարիչը Պոլսոյ մէջ ևս մասնաճիւղ մը բանալու։

Սոյն մասնաճիւղին տարիէ մը ի վեր գտած յաջողութիւնը պարտաւորած է Մ. Պարէրը անձամբ Պոլիս գալով՝ մօտէն հսկել ու սորվեցնել իր ներկայացուցիչներուն, և աղեկապին գործածութեան եղանակը ու միանգամայն ծանօթացնել իր իրագործած վերջին կատարելագործութիւնները։

Մ. Պարէր շաբաթ մը հոս կենալով մեկնած ու նոր տեսակ ալեկապերու ճոխ մթերք մը թողած է։ Արդ անոնք որ աղեթափութենէ կը տառապին, կրնան ուրեմն վստահաբար դիմել Բերա, Շիտակ Ճամպան (Ադա Ճամի), թիւ 116 Ռըպուլի դեղարանը, բացի կիրակէէն ամէն օր կէս օրէն վերջ։

Տղայոց աղեթափութեան կատարեալ բուժումը կ'ապահովուի։ 1 4

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ